

35 s.

472.

SUVI 1937

NOORUSLEEK

SUVI 1937

TOIMETUS :::: TALITUS
Tallinn, pk. 440

Väljaandja ja vastutav
toimetaja A. Viigisalu.

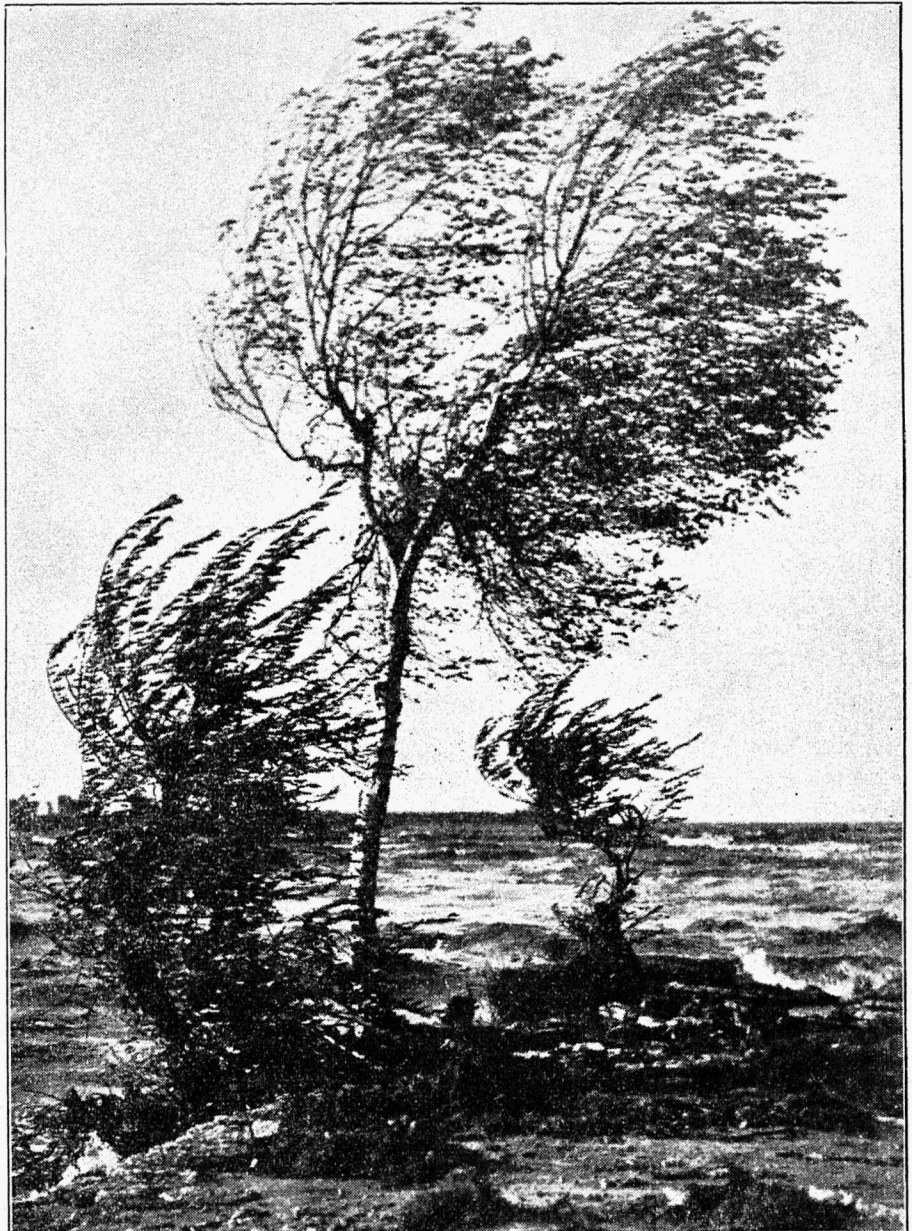
Tegevtoimetaja E. Nõorme.

Ilmub 4 korda aastas.

AF ENSV
Riiklik Raamatukogu

3849

106.935

Ilmus 31. mail 1937.

Kased tuules.

K. Blunkvest.

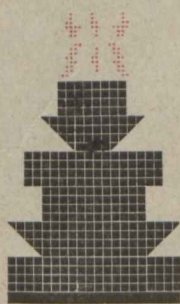
PÜHENDUS

„NOORUSLEEK“'ILE.

Õhutagem leeki, tuliingelised eesti noored,
taguge, vasandage, kuni südamed teil soojad;
kuni põleb pühaleeki, kuni kaovad kõvad koored
teie vabas südames, teie olete ju valgustoojad,
vaba rahva hinge loojad!

Südames ehk teilgi peit'vad
leegi õrnad sädemed?
Süütame siis loitma tuled,
vabaduse tõrvikud, kuni kumab
ümbrus tulest, leegivihmast heledast.

Iga eesti noor siis saagu
sellest leegist võidetud
leegile te tehke kollet
õhvikivi pange paigale,
et siis iga Eesti sõber tuld võiks näha kaugele!

S A A T E K S .

Suurt ja õilsat sõnavabadust on aegade jooksul kasutatud innukalt ja laiapiirilisel nii noorte kui ka vanade poolt.

Eestigi mitmesuguseisse noorte eriorganisatsioonidesse koonunud nooril ei puudu võimalused avaldada oma iseseisva sõnaga vastavate organisatsioonide trükktoodete veergudel.

Senini puudus aga meie tegu võimsail ja väga mitmepalgeliste huvidega nooril ajakirjanduslik üritus, mis neid ühiste kirjutiste, avalike mõtete vahetuste, noorte ellu puutuvate küsimuste analüüsimise ja iga liiki vaimusünnituste kaudu oleks koondanud ühiseks tervikuks.

Selle ühise noorte ajakirjandusliku koondumise keskpunktiks tahab olla „Noorusleek“. Ta on seadnud endale eesmärgiks noorte elu igakülgse ja tõetruu valgustamise, noorte organiseerumisel esilekerkivate eluliste vajaduste esiletoomise ja noortele — vaatamata nende organisatsioonilisele kuuluvusele — nende iseseisva sõnaga esinemise võimaldamise. Sõnaga — kõigest, mis puudutab noorte elu ja nende laialisi huvialasid, tahab olla informeeritud „Noorusleek“ ja kajastada seda kõiki ka oma veergudel.

„Noorusleek“i ilmumine osutus võimalikuks ainult energiliste noorte intensiivse kaasalõõmise ja kõikide noorte heatahtliku suhtumise tõttu. „Noorusleek“ ilmub sajabrotsendilisel noorte enda toimetatuna ja väljaantuna.

„Noorusleek“ tuleb teile uue ustava sõbrana. Võtke ta vastu!

TOIMETUS.

Rahula Päzn.

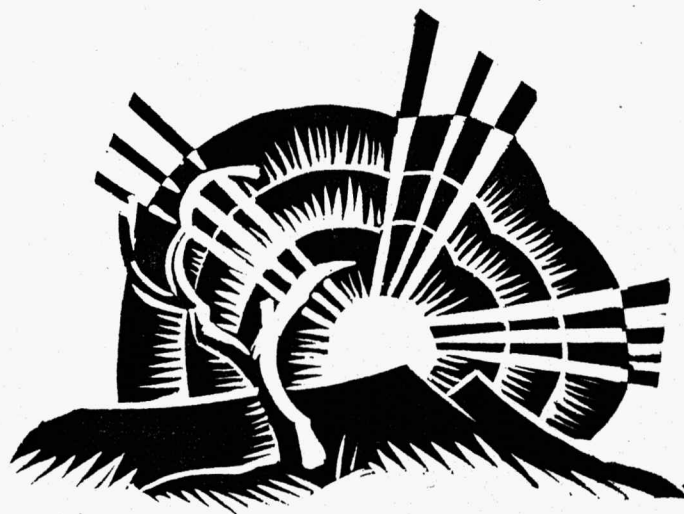
Ei vea...

Riimveste.

Minul naistega ei vea. Miks! Vaat' seda ma ei tea. Katsud õnne ühte viisi, kohe mõni Ann või Liisi keerab sulle uhkelt selja ja ei tee sust üldse välja. Armastus ei võta vedu, pole lihtsalt mingit edu.

Kuid ükskord elus siiski ka mul oli juhus ühte neidu armuda. See oli mullu suvel Veski-mäel, sääl nägin teda trikoo väel. Peast mütsi ruttu tõmbasin ja... peatselt teda embasin. Nii veetsime me päevad läbi kauneid hetki ja tegime linnast välja pikemaid retki. Ja kuna ma käisin kui armunu ringi, siis iga päev tõi talle kaasa mõne kingi. Mu taskust end sageli mõni paberraha poetas ja agarat „naisliikumist“ toetas, ei tulemata jäänud ka toamööbel, serviisid, kõik ekspressid kallima korteri viisid; ja kui mõnele pakile lisasin sinise künnelise, siis oli ta magusaim mesi ise. Kuid ühel päeval märkasin seda, mis mu hinge ei mahtunud — Amalie, mu kallima, tunded olid tunduvalt jahtunud. Ja kui ma teda ühel sügisööl peolt koju saatsin, käes taskulamp, siis nurgatagant lähenes meile kohutav kraade-kamp. Üks röökis: „Ära viili minu manni!“ Ma käskisin lakkuda tal panni; kuid kraade, ei tea kelle loaga, tungis peale mulle noaga. Et ei olnud käepärast parajat malka, siis lasin Amalie juurest jalga.

Teine päev hirmu pärast lõunani magasin ja siis jooksumammul Amalie juure plagasin, kuid seal tabas mind teine üllatus eest, Amalie toas kohtasin võhivõõrast meest. Kõik läks kirjuks mu silmade ees, kui kuulda sain, et poisinolk oli Amalie tulevane mees. Tõstsin siis vihaseks häält ja tahtsin serviisi korjata laua päält, aga poisinolk tõstis siis hirmsat transvaali, räuskas: „Sina papi ära üldse praali!“ Hetk hiljem leidsin enda murtud ribidega kõnniteelt, kolm naist peksid võrtspoe ees vadinal keelt. Trepil päält kuulsin häält: „Sa pole üldse mees, kui jooksed iga kraade eest!“

Kuressaarest

kui ravi- ja

puhkuskuurordist.

Mie kodumaa läänepoolseima osa moodustavad Eesti läänesaared, milledest suurim — Saaremaa — on huvitav oma rahva ja omapärase loodusega. Mainitud saare „päälinn“ — Kuressaare on aga päaleselle ka meie erilaadseim suvituskoht.

Kuressaare asetseb Saaremaa lõunarannikul, samanimelise tuulte eest varjatud lahe ääres. Üle lahe on ühel pool Loode iidne tammik — suvitajate meeldivaim „väljarändamispaik“ — ja teises küljes Roomassaare sadam, kus astutakse esimesed sammud Saaremaa pinnal, kui siia lähtutakse laevaga. Lahesuul levib Laiamadala laid, kuhu suviti on võimalik teha huvitav paadisõit. Eemal aga virvendavad Abruka saare kontuurid, meelitavad oma hirvede, pärna- ning jalakametsadega.

Kuressaare ise on rohelusega üle külvatud. Eriti äärepoolsemad — suvitusrajooni majad asetsevad koduselt vilja- ja ilupuuaedade keskel. Siselinn on huvitav oma vanade majadega ja kohati ka kitsaste, kõverate tänavatega, mis piiratud omapäraste dolomiitkivist aedadega. Dolomiit on üldse Kuressaarele omaseim aine: temast on ehitatud vanemad majad, aiad ja ka ahtakesed kõnniteed.

Arhailisi muljendid tekitab ülimal määral aga Kuressaare piiskopiloss, mis on paremini säilinud kui ükski teine sellesarnane meie kodumaal. Milliseid muljeid jätavad tema ajaloost õhkuvad, külmad ja saladuslikud ruumid! Kui palju saatusi on võib-olla nende seinade vahel otsustatud; kes kõik on siin valitsenud, kuni lõppeks võib tema peremehena figureerida eestlane. Lossi külastajaile näidatakse ruumi, kust leiti sissemüüritud rüütel, „lõvide koobast“, vana kohtusaali ja muuseumi, millesse on kogutud paljugi väärtuslikku saarlaste minevikust. Lossi-

tornist avaneb aga kütkestav vaade linnale ja ümbrusele. Lossi ümbrus el jää väärikuselt maha lossist endast. Vallid on kõrged, neil kasvavad tugevad puud: pärnad, saared, vaht- rad jt. Valli merepoolisel küljel avaneb oivaline vaade merele: sinetav vesi, tumesinised metsapalistused, paremal Suur- ja Linnulahe vaikne pind. Mõõda lossivalle jalutlemine on märgitav nauding: võimsas lehestikus tüüne, jahendav tuul, ülal kajakate kurblik huik, siia juurde veel õhtuse päikeseloojangu purpursed helgid lossiakendel — see kõik jätab kustumatu mälestuse. Kahel pool lossivalle leiduvad veel abikindlused, mis ka puudega kaetud. Ümber kõige aga jookseb kraav, mis juba oma praeguse, roogukasvanud ilmega jätab ajaloolise muljendi, mis siis veel, kui temas ümberringi voolab vaba vesi, nagu praegu ainult mõnes paigas. Vastav lossikraavi puhastamise küsimus on üles tõstetud ja tema teostus on ainult lähemate aastate küsimus. Ümber lossi haarab park oma hästikorraldatud jalutusteede ja jämedate pärnade, kastanitega ja paplitega. Tänavuseks suvitushoojaks sai pargis asetsev suvihoone (kuurhaus) ka vastava vesivarustuse, mis võimaldab kõnniteil hävitada tolmu, mis Kuressaare nii hinnatud mereõhku rikub.

Päale pargi leidub puiesteid mitmel pool linnas, mis tema looduslähedust aina süvendab. Läänes piiravad Kuressaart Suurlaht ja Linnulaht. Säält saadaksegi Kuressaare nii kuulus tervismuda: see kühveldatakse vaguneisse ja veetakse hoburaudteega linna mudaravilaisse, tervendamaks kokkuvoolanud haigeid ning hädalisid. Linnulaht on omapärane ning ainulaadne oma veelindude rohkusega. Nimelt kujutab ta endast naerukajakate suurimat asundust Eestis. Päaleselle leidub siin veel mitmesuguseid muid kajakaliike, parte, kiive, tildreid jt. veelinde.

Helged suvepäevad.

Ühtunud eluteed.

Üksluiselt — monotoonselt laulsid vagunirattad oma lõputut laulu.

Noruspäi ja nagu tülpinult istus Enn kolmanda klassi kupees, küünarnukk toetunud aknalauale. Tõesti — niisugune sõit lämbunud õhuga vagunis pole kuigi mugav, iseäranis, kui on sõita veel pikem maa ja päike akna taga nii kõrvetavalt kütab. Korra oli ta katsunud akent lahti teha, et tuulutada vähe kupeed, kuid

Arvo Järvet.

ülikorpulentne daam, kes istus vastasnurgas ja alatasa oma tõrkva põngerjaga tõreles, oli oma kriiskava häälega selle keelanud, kartuses, et poeg võib teab mis haiguse veel tuuletõmbusest saada. Nii tuli edasi higistada.

Reisijad olid juba paar korda vaheldunud, algjaamast peale-tulijaist oli tema siin üksi.

Enn võttis taskust uuri, katsudes välja arvestada, kaua aega läheb veel, kui võib seista kodukülas, hingata rinda paisutavat mereõhku ja ajada juttu lapsepõlve sõpradega, kelledest nüüd on saanud kalurid. Siis heitis ta pilgu oma tuijuuele ülikonnale ja lakk-kingadele, mis olid alles

tulnud kingsepa pigiste näppude alt ja püüdis ette aimata, mis näo teevad need külainimesed, kes kord olid ennustanud, et temast — Kalasooba Ennust — küll head nahka ei saavat.

Ennule tuli noorus meele. Noorus täis lusti ja meeletuid karutempe, mis panid isegi küla kangelamad kriukamehed pead vangutama ja imestama. Turgatus meele kooliaeg, kodu — kaluri-onn neeme kaugeimal tipul, sõbrad ja mänguseltsilised ja siis... paar kilomeetrit rannakülast eemal asunud põliste puudega piiratud aias roheline maja ja... käharpäine tüdruk — särasilmne ja lahke, kes, ehkki ümbruskonna rikkama ja upsa-

Juba kevadel vara kuulub nende lakkamatu häälitsemine ja suveti roog ja kõrkjastik aina elab.

Kuressaare on enne kõike ravi- ja puhkuskuurort. Raviks on Kuressaare muda kõrgeväertuslikem. Teda on kasutatud juba üle saja aasta ning on saavutatud vastavad kogemused. Siinsel mudal on eriline mõju mitmesuguste reumatismi juhtude (nagu liigeste, lihaste, närvide reumatism) arstimisel. Niisama edukalt saab teda kasutada liigeste ja lihaste kangestuse, liigeste ja luude tuberkuloosi, mitmesuguste naistehaiguste, veresoonte haiguste (tõmbsoonte põletikud), lastehaiguste ja mitmete nahahaiguste puhul.

Kuressaares on mudaravilaid kolm. Käesoleval kevadel toimetati neis põhjalik remont, mistõttu nad on mugavuse ja puhtuse suhtes korralikud. Üldse on Kuressaare Eestis esikohal mudaravilate arvu ja vannitubade rohkuse poolest. On ligi sada vannituba ja iga ravila võib anda päevas vähimalt 800 kümblust. Ravi soodustab ka paljude nimekate eesti arstide soovine praktiseerimine Kuressaares.

Pääle muda evib tunduvat tervendavat mõju ka Saaremaa ilmastik. Päikesepaistelistel päevade arv on suviti suhteliselt kõrge, umbes $\frac{2}{3}$ suvepäevade arvust. Temperatuur on ühtlane, õhk puhas ja osoonirikas. Ka merevesi on ühtlase soojusega (18° — 25° C), mis võimaldab supluste toimetamist läbi kogu suve. Nii pakub Kuressaare neile, kes ei tule siia otsese sihiga mudavanne võtma, maksimaalseis piires oma puhkeaja veetmisvõimalusi. Olgu veel nimetatud, et Kuressaare ja Saaremaa loodus mõjub tervendavalt ainevahetusele, rohkendab verd ja parandab veeringet.

Kuressaare pakub rahuldust ja kosutust neile, kes tõeliselt tahavad puhata, oma närve parandada. Kuressaares võib iga suvitaja rahulikult elada oma aiamaakeses, võib nautida Saaremaa suve ja omapärast loodust.

Kuressaares üüritakse suvitajaile välja umbes 400 elukorterit 1200 toaga, Päaleselle on suvitajaile avatud hotellid ja pansioonid. Elu Saaremaal on märksa odavam kui mujal nii korteri kui ka toiduainete suhtes.

Ka mõõduka meelelahutuse eest on Kuressaares hoolitsetud. Pääle igapäevase muusika pargis ja rannal, korraldatakse veel kontserte, teatriendusi ja muid lõbustusi suvihoones. Spordiks on kasutada tennisväljakud ja — mis eriti hurmav — lahel sõitudeks süstad, sõude- ja purjepaadid. Milline nauding on Saaremaa udutil, soojel suveõhtuil liuelda peegelsiledal lahel, milline tore vaade avaneb pargile ja rohulisse uppuvale linnale, punaste lossitorvide küündides üles! Suvituselu saab kindlasti soodustama tänavusel hooajal avatav rannahoone.

Kuid see kõik ei sega neid, kes otsivad üksiolu ja rahu. Ja seda peaksid tänapäeva kärsitu elurütmi, linna- ja masinakultuuri ajastul otsima paljudki. On ju inimene kistud lahti loodusest ja enesest. Tal pole küllaldaselt aega mõelda, pole aega kaaluda elu ja — ilu vahet. Kõik see kärsitus ja tormavus teeb inimese pääliskaudseks, masinlikuks, närviliseks ning haiglaseks. See on ebaterve nähtus, olles siiski paratamatu. Kuid et vähegi paralüseerida tänapäeva ruttava elurütmi mõju inimesse, selleks peab tema vähimalt ajuti välja lülitama elukeerisest, peab lödvendama oma mehaanilise mõtlemise, minnes üle juurdlemisele või ilutsevale, siiralt nautivale tundlemisele. Seda kõike

kama taluri tütar, seltsis hästi kalurküla lastega, eriti Ennuga.

Turgatus meele algkooli lõpetamine lähedases alevikus, meelestusid ühised jalutuskäigud aleviku surnuaia salapäraselt kohisevate põlispuude all viimasel Ennu kodusoleku kevadel ühes Maretiga. Viimane õhtu . . . „Küll tuled tagasi,“ oli lootusrikkalt öelnud Maret, kui Enn oli lahkumisel kodukülalt, et alustada laevapoisina kündi maailma meredel.

Olid läinud aastad linnulennul. Esimesed peale kodust lahkumist laiadel meredel, viimased ärielu keerises pealinnas. Ta oli jõudnud elus edasi. Väiksel alates ja visalt rühkides oli rajanud

keskpärase hästimineva äri, oli seadnud sisse mugava korteri, kuid . . . jäänud poissmeheks.

Mitmeid aastaid polnud Enn külastanud enam koduküla. Polnud selleks põhjust olnud, kuna isa ja ema olid pugenud murukamara alla. Rannakülas oli tal ainult noorepõlve seltsilisi, kuid talle tundus kui hoiaksid need talle kui härrasmehest eemale. Ainult naabri Eeduga oli ta kirj vahetuses ja tema kutsel ta sõitiski nüüd kodukülla — Eedu pulma.

Rong peatus ja sisse astusid eit ja taat, viimane suuris säarikuis, mis hiljutise määrimise tagajärjel jäika aroomi levitasid. Nende järel aga sisenes keegi

neiu — hoides kaenla all portfelli, käes kohvrit ja lillekimpu. Istus Ennust paar pinki eemale, kuid nii et Enn üle madalate pingi seljatugede võis nautida ta särasilmade saladuslikku helki ja lasta pilgel mängelda ta kuldlokkel.

Jälle kihutas rong. Mõõda väljadest, läbi metsatukkadest ja kasesaludest. Lõõritas karjapoiss lõbusat lauluviit, istudes kivil. Talutüdruk, rõõsk-roosa näoga, murdis kaseoksi jaanipäevaks.

„Vargla“, ümises konduktor omaette, tembeldades uustulnuka piletit. Sellega oli siis temal ja sel särasilmasel neiu ühine sõidusihit! Kindlasti ka mõni pulmaline, mõtles ta.

võimaldab ülimal määral Kuressaare; siin osutub inimesel võimalikuks olla tahtmise korral üksi oma mõtetega, ta võib sisse elada, sisse tunda ja põhjalikult nautida ümbrust. Kuressaare kui suvituslinna paremuseks on veel seik, et ta on paljudele hoopis uus, ennekülastamatu, mis võimaldab suvitajale puhtaimaid ja meele-sõbuvaimeid elamusi.

Ka noortele peaks Kuressaare kogu Saaremaaga pakkuma küllaldast huvi. Kes tahab tutvuda Saaremaa paepäälsete ning kadarikega, kes tahab matkata piki valgeid kiviaedadega piiratud teid, tahab tutvuda Saaremaa ja Kuressaare ümbruse mitmekesise taimestikuga — see kindlasti ei pettu.

Kuressaarest on võimalik teha matku läbi kogu Saaremaa, sest teed on saarel üldiselt hääd, korralik omnibuseühendus on peagu iga tähtsama keskusega. Saaremaa ja Kuressaare külastajad ei jäta kindlasti käimata kuulsas Vilsandi „linnuriigis“, mis pääle oma faunalise ainulaadsuse pakub ka pinnaselist huvi, sest siin on Läänemere lained pikki aegu oma uuritamistõid teinud. Kütkestav oma looduselt ja inimesilt on Sõrve. Kesk-Saaremaal asetseb omapärase kaju ning toreda metsaga kaetud kallastega Kaali järv. Teine mainimisväärne veekogu on Karujärv saare põhjaosas. Kuressaare lähemast ümbrusest nimetaksime Järve liivaranda ja Kesk-Saaremaal Kärlat oma puies-tiku ja selge jõega. Mitmel pool võime näha saarlaste-vikingite vanu linnuseid, mis ei ole looduslike pinnamoodustiste ümberkohendused,

vaid täies ulatuses inimliku töö vili. Ka inimeste suhtes on Saaremaal omapärasust: kehva pinna-sega võitlev saarlane on muutunud sitkeks, vähenõudlikuks ja vaiksloomuliseks. Sisesaarlasest on tunduvasti erinevad rannikukalurid, kes võitlevad oma eluülespidamise eest tormisel merel.

Saaremaale pääs ei ole kaugeltki nii suurte raskustega seotud, nagu sagedasti arvatakse. Suvitushooajaks sissesetatud Kuressaare—Tallinna vaheline kiirromnibuse-ühendus katab mainitud vahemaa 6 tunniga. Pääleselle peab Kuressaare—Kuivastu liinil ühendust veel teinegi omnibus. Nagu kuulub, on käesolevaks suvitushooajaks kavatsus avada ka Kuressaare—Tartu omnibuse-otseühendust. Kuressaarde ja Saaremaale võib suunduda ka laevadega, mis peavad ühendust Tallinna, Pärnu, Kuressaare ja teiste Saaremaa sadamatega.

Noorusleek'i sügisalbum

ilmub septembri algul.

Ostke kõik!

Möödusid jaamad — saabus Vargla. Suveõine sume pimedus laskus maale. Punane omnibus kui suur suvila seisis jaamaesisel, neelates endasse suure osa rongilt tulejaid, nende hulgas ka Ennu ja tema huviosalise kuldlokkidega. Aleviku vahel valit-ses juba laupäevaõhtune rahu. Ainult paar poisikesohtu noor-meest tänavanurgal kriiskasid ja kuraasitasid.

Omnibus järsu nõksuga hakkas minema — ikka mere poole. Kilomeetripostid teeääril — sirged kui soldatid — möödusid kiiresti. Läbi avatud omnibuse akende tundus mereäärset avar-duvat õhku.

„Maret, sina! Ma kindlasti ei eksi!“ ütles Enn jällenägemis-ärevust mitte varjata püüdes. „Meil siis ju üks tee.“

„Tundsin sind kohe vagunisse astudes, ei lasknud seda aga

välja paista,“ rõõmustles Maret, ulatades Ennu poole käed.

Sammusid läbi kastese heina-maa, veeretades jutuvada, ära-tades naerurõkatusiga unne sui-kunud linde ja sundides valge-tüvelisi heinamaakaski uudihimu-likult kokku sirutama latvu, et keskustella möödujate üle.

Tõusva päikese helk värvis veripunaseks taevakaart ja vete-välja, kui tulijad „Rangsoo“ talu õue jõudsid. Juba kees siingi askeldus. Joosti ja korraldati.

„Oh-hoo, noorpaar tuleb!“ hüüdis uksele tulnud peopere-mees uustulnukaile tervituseks. Teisedki tõstsid käed silme ette, et tunnistada ja tunda tulijaid. Tüdrukud vadistasid.

„Noorpaar ilma naljata!“ nar-runäolisena ütles Maret. „Tulime teile pulma, ühtlasi ka teid endi pulma kutsuma,“ kinnitas ka Enn.

„Kuidas see juhtus, küllap meil sellest veel aega pajatada.“

„Hästi tegid, va vanapoiss, saad tubli naise!“ kiitsid peoli-sed läbisegi.

Seda teadis Enn ilma ütlema-tagi. Oli ju Maret kõikjal tun-tud tragi ja terase neiuna.

Vilksti! vaatas Enn Mareti helekollaseid lokke ja täidlast pihta ja tegi omale etteheiteid, et teda juba rongis polnud ära tunnud. Kuid... ta luges — kümme pikka aastat oli sellest möödunud, kui ta viimati oli Maretit näinud. Kümme aastat tagasi olid nende teed lahku läinud. Ennust oli saanud kaup-mees, Maretit kooliõpetajanna.

Läbi aastate vintsutusi siir-dusid kahe koolisõbra eluteed, et ühtuda taas jälle.

Hans Randoog

PARANA

jõe kallastel

Vanu mälestusi Forto Tibiriça's, Sao Paulo ja Matto Grosso osariigi piiril.

Julgus ja otsustav pealehakkamine kannavad sageli inimese elu kriitilisematestki silmapilkudest üle. Sageli paistab elus, et oleme sattunud ummikusse ning pole teist teed, kui teistelt abi palumine. Seda muidugi siis, kui tegevusetult käed rüppe ja pea norgu laseme.

See oli 1933. a. veebruari lõpul, kui tagajärjetult otsisin tööd Sao Paulos ja selle ümbruskonnas. Taskus olid viimased „niklid“ ja see mõjus masendavalt. Seisukord oli äärmine ja lähemal päevil oleksin pidanud käe välja sirutama abipalumiseks mõnelt tuttavalt.

Seekord oli veel eestlaste-töötatööliste kokkusaamise kohaks Sao Paulos minevikust pärit olev „Orja turg“ (Largo Sao Bento), tookord ainult selle vahega, et nüüd ootasid seal pea kõikidest rahvustest „vabad orjad“, töötatöölised, nii mehed kui naised. Siin käis üksvahe päris korralik kauplemine, ent hiljem lõpetas politsei selle koosviibimise ja kaubitsemise tööjõudude ja töötarvitajate vahel.

Otsustasin tolkorral oma masendava olukorra sellega lõpetada, et orjaturul end paari milreisilise päevapalga eest fasendasse maha müüa. Mitmete eestlaste hulgas, keda siin eest leidsin, oli ka minu vana tuttav Aleksander Alpus, kellega 1927. aastal Alto da Serra mägedes Light & Power kompanii poolt ehitatud kunstlikul järvel kalastasin, mis aga tookord äpardus, sest kalade rahastamine tegi suuri raskusi.

Töövõimalusi kaaludes, saabus jutt Parana jõeni, kus eestlased Room ja Sergei Tink, ametilt puusepad, juba aastaid olid kalastamas.

Ütlesin: „Noh, mida siis veel, söidame!“ Kuid lähemal kaalutlemisel selgus, et keegi meist ei olnud suuteline sõidupiletit lunastama, mis 925 km teel, Sao Paulost viimasesse jõeäärsesse jaama, Presidente Epitacio'sse, maksis tookord 34 milreisi (üks milreis umbes 20 senti), rääkimata püünistest, mis igalt mehelt oleks kuluna vähemalt 200 milreisi ümber nõudnud. Nii palju raha oli meile seekord ainult ilus unistus. Kuid mõte lõnge otsana oli seekord peos, nüüd oli vaja ainult kerida. Harutlesime omavahel, kas ei saaks kuidagimoodi sõiduvõimalust sinna?

„Noh, küll seal tööd leiame, varsti on meil püünised ja pea oleme rahadega mehed,“ ütlesin. Kuulda oli, et eestlased Room ja Tink seal kalapüügiga head raha olid teeninud. Kuid, kuidas saada sinna?

„Söidame „riigi ruunaga“, avaldasin rõõmsalt, oma mõttest headmeelt tundes. See „riigi ruunal“ ratsutamine ehk riigi kulul raudteel sõitmine on Brasiilias moes ja on nii mõnegi mehe hädast välja aidanud. Kuid, et pääseda „ruuna“ turjale, selleks on vaja hulk ametlikke toiminguid. Läksime immigratsiooni büroosse, kuid seal selgus, et meil oli vaja kirja mõnelt eesolejalt ehk tööandja kutset, prii sõidupileti saamiseks. Meil aga kumbagi polnud ja Rooma ning Tinku aadresse meie ei teadnud.

See päev möödus tagajärjetult ja õhtu saabudes kõmpisin Alpuse elamu poole, kus ööbisin.

Järgmisel päeval oli rohkem õnne. Kuulsime, et on olemas mingi kompanii „Cia Viaçao Sao Paulo - Matto Grosso“, mis enamal ajal

ühe orjakaupleja asutatud. Sellel kompaniil ole-
vat Parana jõel paar madalapõhjalist, vesiratastega
reisijatelaeva ja loomade ning inimeste ülejõe
vedamiseks parved Porto Tibiriças, Suuremalt
osalt veetavat parvedega üle jõe härgi; neid
karjatavat tuhandeid km Matto Grosso osariigi
sisemaadelt Parana jõe kallastele, kus nad vagu-
nitesse asetavat ja Sao Paulo osariigi sise-
maale saadetavat nuumale. Hooajal toodavat
ülejõe 2—3 tuhat härga päevas, võttes 5 milreisi
igalt pealt parvetamise eest.

Saime teada, et kompaniil olevat ka ruumikas
töötuba masinatega, korralikud puust elumajad
oma elektri ja valgustusega ning, et seal
töötavat juba kauemat aega eestlased: Mikk ja
tisler Linter, kes olnud omal ajal vene sõjaväes
veltveebliks, ja kelle ebaeesti rahvuslikkust meie
kõik hiljem kaunis kibedalt tunda saime.

Sarnaste teadetega otsisime nimetatud kom-
panii kontori ülesse Sao Paulos. Kontorist aga
öeldi, et nemad ei või ilma kohapealt osakon-
nast järelepärimata ja nõudmata kedagi teele
saata. Meid paluti oodata üks nädal. Meie
seisukord aga ei oleks lubanud viivitust.

Sattusin hääle mõttele. Küsisin, nii hästi,
kui tol ajal keelt oskasin, et kas ei annaks kon-
tor meile soovituskirja ja meie sõidame omal
kulul. Valetasin, et mul on sõidu raha.

Kontori juhataja kõhkles vähe, siis ütles:

„Hea küll!“

Varsti oli meil soovituskiri käes. Ilma pike-
malt seletamata oma kaaslastele tänaval, ütlesin
neile, et nüüd läheme selle kirjaga Leedu kon-
sulaati ja sealt saadud paberiga võtame immig-
ratsiooni büroost sõidupileti. Kuna tolkorral eest-
lastel konsulit Sao Paulos ei olnud, siis tänu
Leedu konsul Dr. Petras Maciuliuse vastutule-
kule ajas tema nii mõningaidgi eestlaste asju.

Kolmandamal kaaslasel, Fridolinil, ei olnud
seekord passi kaasas ja sellepärast läksime kahe-
kesti Alpusega.

Konsul võttis meid lahkesti vastu ja kui ta
teada oli saanud põhjuse, miks teda külastasime,
kõhkles ka tema vähe, kuid ütles peagi: „Hea
küll“, ja andis paberi.

Kui järgmisel päeval läksime sõidupiletit
saama, oli ka Fridolin muretsenud enesele kon-
suli soovitusel. Immigratsiooni priisõidupiletite
inspektor, meie konsuli soovitusi läbi lugedes,
ütles omalt poolt:

„Hea küll, võite sõita.“

Seda kueldes hüppas süda, kui astusime
piletite saajate sabasse. Kui piletid käes, öeldi,
et sõidame veel täna ja peame olema kell 5 õhtul
Sorocabana jaamas.

Heas meeleolus olime nimetatud ajal oma
pampudega jaamas ja kell 6 minutitega õhtul
lahkusime Sao Paulost.

Oli pilves, ainult päikese loojenedes rebe-
nes pilverüngas ja loojenev päike kuumendas

MÄNG

ee oli kord, kui kevadrahutus sundis
mind jällegi sihituile rännakuile. See-
kord suundusin Pärnu, kus ma seni
veel polnud käinud, ehkki olin juba
tublisti reisinud, — palju muidugi
minu võimalusi arvestades. Sõitsin
Tapa—Tamsalu—Türi—Lelle kaudu.
Õhtupoolikul peale pikemat ootamist
astusin Lelles Lelle—Pärnu rongile.
Vagunid olid reisijaid ja tubakasuitsu

täis. Sõitjatest suurem osa olid mustlased, kes oma
kurbade mustlasviisidega saavutasid mingisuguse igat-
sev-kurva meeleolu, millega resoneeris tublisti loojakule
veerev päikene ja kevad. Sain vaba isteplatsi magava
noore neiu või proua vastas — istmel. Neiu või proua
— nimetan teda tema enda vihjeid uskudes edaspidi
neiuks, näis ka nakatatud olevat kevadest, mustlasmuu-
sikast ja kes teab veel millest ilusast, mis peegeldus
tema unistusse süvenenud olekust. Ta lebas näiliselt
reisust pisut väsinuna, igavust tundvana käharpäaga
reisupakil poolsuletud silmadega ja poolavatud päril-
hammastes suuga — nii oli ta kiusatuslikult kena.

tulipunaselt kui jumalaga jätuks. Olime rõõm-
sad, sellest hoolimata, et taedmatusele vastu
veeresime.

Pea oli Sao Paulo linn silmapiirilt kadunud
ja mõttes hüüdsin:

„Ela hästi, Sao Paulo!“

*

Hämarus. Kahel pool raudteed tõusis
lähenevasse õhe mägine maastik. Ainult mõni
üksik kurblik savionn kiirelt voolava ojakese
kaldal näitas, et siingi on tegutsemas inimene.

Rong tormas metsikult pulsseerides õhe
ja pilvita õhuvinest läbi vilkusid mõõtmatus
ilmaruumis ringlevad kauged päikesed, tähed
säravate tulekestena. Kuid see ei häirinud ma-
gusat pealekippuvat rahu, mis kesköö lähenedes
rinda täitis ja joobnustavalt une kaisutusse
võttis.

Saabus hommik, kui uus lehekülg eluraama-
tus. Ilus oli vaadelda punetavat koitu ja sellest
peagi kerkivat tulipunast päikest. Noorus —
koit, lapsepõli ja tõusev päike, kõik see oli nii
võrratult ilus, et äratas kaugeid mälestusi lapse-
põlve ajast kodumaa nurmedel. Mõtted eksle-
sid siia-tänna.

Ja nüüd Brasiilias, karmi loodusega ja võit-
lusega. Mõttetu tegu väljuda kodumaalt, kus
nii palju ilusaid mälestusi ja eluvõlu!

Järgmises jaamas rongi peatusnõksust segatuna, tõusis ta pingile istuma ja nagu mingisugusele otsusele jõudnud, küsis ta musikaalse naise häälega:

„Kas teie ei tea ütelda minule õiget kellaaega?“

Vaatasin enda kahjuks seismajäänud taskukella ja ütlesin:

„Minu kell on kahjuks seisma jäänud, kuid, kui preili oleks nii lahke ja ütleks enda käekella seisu, siis meelsasti ütleksin teile õige kellaaaja.“

„Teie olete mõistmatu!“ ütles neiu ja tõmbas huuled torru.

„Sugugi mitte, tahaksin meeeldi teie soovi täita ja teisiti ei oleks see võimalik. Ma ei usu, et teistel meie kaasreisijatel oleks kelli kaasas.“

„Noh, olgu siis: minu kell on kakskümmend minutit kaheksal.“

„Täna. Õige aeg on siis kakskümmend minutit viisteist sekundit kaheksal,“ ütlesin enda kella seades.

„Täna!!“

„Palun.“

Meil arenes jutt ja saime varsti reisisõpradeks. Jutustasin endast, kust tulen, kuhu lähen, miks reisin, ja tema jutustas endast, enda kodust, tööst, hobustest ja muust nii kenasti, et hakkasin juba uskuma, et kohtasin kõige kenama ja armsama naisega maailmas. Ta jutust mõistsin, et ta oli veel vallaline, isatu, ematu, õetu, kuid omab kahte venda, mõlemad aga olla sõitnud Tartu, üks ülikooli asjus, teine niisama. Ta olla üksinda kodus, talus keset metsa. Tal hakanud kodus igav — tulnud pisut seiklema.

„Kas teie üksinda öösel hunte ei kardate?“ küsisin.

„Meie metsades pole kunte, aga vahel öösel öökull või ilves ajab hirmu nahka.“

„Täna murrab teid ilves kindlasti, kui koju lähete.“

„Miks teie seda arvate?“

„Mul on teie metsade ilvestega tutvusi.“

„Teiesuguseid ilveseid ma juba ei kardata,“ ütles neiu ja naeris nii kenasti ja kutsuvalt, et ütlen:

„Tulen kaitsten teid ilveste eest?!“

„Teie kaitsete?!“ — neiu naerab oma helisevat naeru. — „Eks proovige. Kuid muide, ma ei usu, et suudate mind ilvese käest päästa.“ Neiu pilk reedab nii palju pilget, et kohmetun.

„Ma katsun siiski,“ luban.

Jutt katkeb. Neiu kritseldab midagi paberile. — Varsti ragisevad pidurid ja rongi akendest vilguvad mõõda Viluvere jaama tuled. Viluvere on minu uue tutvuse sihtjaam. Riietume kiiresti mõlemad. Võtan neiu, kelle nimegi olen unustanud küsimast, kohvrid ja väljume koos. Jaamaesisel võtab neiu minult oma kohvri, surub minule mingisuguse paberitüki pihku ja ruttab vastu punamütsilisele lapsele ja hästiriidetatud mehele. Laps hüüab juba kaugelt oma väikese käega minu tuttavat näidates: „Vaata, mamma!“

Hüppan juba liikuvale rongile ja leian enda peost järgmise kirja:

„Andestage, et mängisin Teiega. Oli hirmus igav.“

P. S. Muide. Härra Ilves tuleb minule jaama vastu ja viib mind koju.“

Silmapiiri ulatuseni, igal pool, sadade kilomeetrite pikkuselt laiutab end kohvipuu. Sageli piilusid kohvipuu põõsaste vahelt närudes, pool alasti, haiglasel kaks rahutut, arga silma, rongi möödumisel.

Päike kõrvetas kõrgel. Ajaloo ratas näitab igalpool inimsoo arengu tõusu, kuid nende viletsate olevuste hinges, kes harivad loomalikes elutingimustes Brasiilia kohvipõlde, näib lasuvat veel täielikult pime öö. Suurmaapidamine selles piirkonnas ei näi võimaldavat väikekoha pidamist ja maa kõrge hinna ning väikekoha pidamiseks kõlbmatu maapinna tõttu ei näi siin olevat lähedamat eluvõimalust ka tulevikuski.

Orinose jaamast mööda, mis on raudtee sõlmpunktiks, muutub maastik. Kohvipõllud harvnevad ja kohvipuud muutuvad kiduramaks. Tulevad suured legendikud mõne üksiku künkaga. Maapind kannab siin ainult jõhvheina ja mõnda viletsat puud ning põõsast. Jääb tunne, kui oleksin sattunud põhjamaa tundrassa. Maa olevat siin odav, kuid kõik katsed seda asundada, on maa kehvuse pärast nurjunud. Nägin maisi põldu, kus mais oli kasvanud vaevalt meetri pikkuseks.

Umbes 200 kilomeetrit enne Parana jõge muutub maapind jälle viljakaks. Kuid raudtee ääres on ainult mõni linnakene ja alev vähese rahvaga. Kuna Sao Paulo väga kaugel, siis ka põllupidamine on siin madalal järjel.

Õhtuks jõudsimme jaama. Rong siin ööseti enam ei liigu ja nii pidime järgmist hommikut ootama. Öömaja ja voodi lunastamiseks meil raha ei olnud ja nii ei jäänud muud üle, kui nurusime jaamaülemalt luba, ööbida ühes tühjas kaubavagunis. Veel kord kuulsime seda õndsat „hea küll“ ja siis juhatas jaama öövaht meile vaguni.

Magamisest palju välja ei tulnud, sest öö oli kuum ja kõvadel laudadel magamine harjumata. Kuidagi see hommik ikka tuli ja kell 9 minutitega jatkasime sõitu Parana jõe. Meeleolu oli ülev ning heitsime nalja sullepatjadel magamisest.

Rong liikus nüüd aeglaselt, otsekui oleks ta endisest kihutamisest väsinud. Maapind muutus tasaseks.

Maakiht koosneb siin pruunikas-punastest liivakivist, mis kohati paksu huumuse kihiga kaetud ja väga viljakandev on. Kõikjal lopsakas tume-roheliste lehtedega kaetud taimestik. Nägin haruldasi ja tugevavarrelisi, kõrgekasvulisi maisipõlde, tugevatüvelisi peroba puid, mille tüved üle meetri läbimõõdus.

Oli keskpäev, kui peatusime Presidente Epitacio jaamas, meie sõidu viimases peatuspunktis. Oli palav päikesepaisteline päev. Vähesese pärimise ja seletuse järele võisime oma kraami autodele laduda ja pool tundi hiljem veeresime liivasel teel läbi metsa sihtkoha poole.

Tükkike paradisi...

Aast-aastalt ikka enam on hakatud kõnelema Aegviidust kui suvituskohast. Aast-aastalt on ta kogunud endale austajaid, eriti pealinlaste hulgast. Mida on Elva Tartule, seda on Aegviidu Tallinnale — nii öeldakse üksmeelselt. Põhja-Eesti Elvaks hüüavad teda paljud.

Aegviidu on kujunenud paradisiiks eriti noorile. Nii kui vabaneb maa lumekamara kammitsaist, kui kuivavad metsaalused ja päikesekiired esimesi lustakaid tantsutuure lugematute metsajärvede peegelsiledail pindadel teevad, nii kõlab ka rõkkav noorte laul Aegviidu ja selle tagamaade lõputuil muinasjutulisil metsateil võidu looduse tuhandehäälise kooriga — lindudega.

Need on koolinoored, kes ekskursioonile on tulnud siia — looduse rüppe, et veeta päev või paar vahenditus ühenduses kauni loodusega peale väsitavat koolitööd ja aastapikkust konutamist raamatute taga.

Siin avab end loodus kogu omas uhkuses. Ja just see looduslik mitmekesisus ja mitmepalgsus annabki Aegviidule erilise särmi ja teeb teda nii hinnatavaks nii noorte kui ka vanade poolt.

Siin peituvad metsade roheluses peegelsiledad ja taevasinised järved kõrgete mägede vahel, pakkudes häid suple-

Koht „Porto Tibiriça“, mille olime valinud reisi sihiks, asub 6 kilomeetrit allpool, Parana jõe kaldal, liivasel maapinnal.

Auto peatus. Olime kohal. Laudmajakesed, maitsekalt gruppides, sillutamata, kuid sirgete tänavate ääres. Lahke autojuht, itaalane, juhatas meile Mikku ja Linderi elamu, millises majas asus ka kompanii arstina ja apteek. Apteegi vastas, vähe pahemal pool on kompanii kauplus maaelule vastavate tarvetega, ka on jaama juures alevis hulk kauplusi ja paar hotelli reisi-tajatele.

Esimesena tuli välja Mikk, kes oli vist meie häält kuulnud. Ta kutsus meid majja. Et oli

pühapäev, siis olid nad hiljem lõunatanud ja selle parajasti lõpetanud. Ehk nad olid küll suguvennad, tundus vastuvõtt öieti jahe. Paistis isegi, et meie sinna ilmumine neile isegi vastu-meelt oli. Põhjus selgus mõni aeg hiljem. Eestlased, kes seal paar aastat ennem ehituse töödel olid olnud, jätnud neile, kui ka kompaniile, halbu mälestusi oma joomingute ja kakelustega.

Et Alpus oli hea jutumees, siis muutus vahekord peagi sõbralikumaks ja nad nõustusid meid aitama tööle sokutamiseks.

Juhiks kompaniis oli tookord sakslane Hakenschmidt, kes maikuul sõitis Saksamaale ja tema asemele asus keegi sakslastest, noor, krahvide järeltuleja, Schulenberg. Kompanii asutaja järeltuleja ise elas Saksamaal.

Kui meile nii isalikult oli nõu ja juhatusi antud, asusime ühe tänava äärel kasvava põlispuu alla ülevaatajat ootama. See ei lasknud ennast kaua oodata. Pikakasvuline, laia õlgadega, lahke näoga kuju ilmus peagi nähtavale. Kui temale peale tervituse kirja ulatasime ning eneste soovi ette kandsime, et tööle saada, ütles ta aeglaselt:

„Väga kahju, meil nüüd vähe tööd.“ Ja seda öeldes tahtis ta juba minna, kuid Alpuse tragidus päästis meid.

Tema hakkas nuruma, kas ehk saaks lühemaski ajaks mõnda tööd. Oleme Sao Paulost ja meil puudub raha tagasisõiduks. Pool vastu-meelselt avas viimaks juht kirja ja selle läbi lugedes ütles:

Järgmises „Noorusleek'i“ albumis

huvitavaid kirjutusi Välis-Eesti noorilt nende rännakuist kaugeil võõrail mail, pilte nende elust ja tegevusest ja aadresse kirjavahetuse alustamiseks.

Jälgige järgmist „Noorusleek'i“...

mise ja veespordivõimalusi. Sügavad sälkorud vahelduvad järsunõlvaliste hariseljandikega.

Kauneimaile järville — Nikerjärvele, Urbukse ju Purgatsi järvele on ehitatud supluskohad hüppetornidega.

Teiselpool raudteed asetseb 50 m pikkune supelbassein moodsate riietusruumidega. Samas ka tantsupõrand.

Paljud noorteseltsid ja üliõpilasorganisatsioonid on valinud suviste kokkutulemist kohaks Aegviidu. Paljud skautlikud rühmitused püstitavad igal suvel endi laagrid Aegviidu lõputuile tagamaile, et läheneda segamatult võltsimatule loodusele, et rakendada talvel omandatud teoreetilisi teadmisi praktiliselt, et elada täiesti omal käel romantilist looduslapse elu.

Senini andis lühikest aega Aegviidus viibijaile teravalt tunda end matkuritekodu puudus, nüüd on aga ka see laheneemas turistidekodu rajamisega.

*

Vaikne, omapärane, kaunis omas mitmepalgelisuses, kosutuspakkuv, tervet suveelu õieti naudida võimaldav — see on Aegviidu — tükike paradiisi, . .

— Erik —

„Hea küll, annan 5—6 päevaks tööd, et saaksite Sao Paulosse tagasi sõita.“

Kui ta oli järele pärinud, mis tööd keegi teeb, käskis meid olla järgmisel hommikul töötoas.

Seisukord oli päästetud, sest Mikku jutu järele oli oodata suuremaid reisijate laevade ja kraamiveo parkade parandustöid.

Õhtul, kui kohalikud hotellis kõhud korralikult täis olid söödud, tundsimine, et julge pealehakkamine on meile kasu toonud.

Hirmu tegi mulle ainult see, et laevade parandustööde suhtes omasin vähe praktikat, Alpus ja Fridolin olid aga eneste peale kindlad.

Sain esimese tööna enesele ühe jaama läheduses, jõe kaldal sadamas oleva laduhoone parandamise. Hoone oli viltu vajunud ja alusambad kõdunenud. Sain abilisteks kolm „musta“ ning töö algas.

Kui kahenädalise töö järele hoone loodisergelt uutel peroba aluspakkudel täielikult parandatult lebas, sain mitte üksi rahulolemise, vaid kiituse osaliseks.

Märtsikuu päikese ja sealse eriti palava kliima süleluses tuli valada ränka higi, kuid imelikult ei mõjunud see sugugi kurnavalt, isegi kaalus võtsin juure. Ka teised olid enestega ja kohaga rahul. Peale hoone parandamise sain tööle töötoas, päikese varjus.

Kui 5 päeva asemel olid möödunud 5 kuud, olin juba kenakese rahasumma enesele kogunud,

Söök hotellis maksis 4 milreisi päevas ja see oli palava kliima juures väga rasvane ning lihaküllane. Loobusin peagi sellest ja seadsin oma kolde jõe kaldal kasvava kähara puu alla. Ei ole kunagi midagi romantilisemat oma elus üleelanud, kui sellel toiduvalmistamisel lõunamaa hiigeljõe kaldal.

Pea seltsis minuga Alpus. Kui tema peale tööaja kalu õngitses, askeldasin mina supipoti ja praepanni kallal. Ja toit, kuigi lihtne, maitstes imehästi. Alpus ostis omale püssi ja siis sai ka vahel linnuküpsist maitsta.

Selkohal keskjõe oli suur saar laialdase liivaseljandikuga, mis kaugele vette ulatas ja madala vee aegu suure liivase ranna — nagu mereranna moodustas. Et töös olin harilikult 8 tundi päevas, saades selle eest 12—15 milreisi, siis pea igal õhtul, eriti pühapäevadel, ujusin umbes 50 meetri laiusest kiirelt voolavast jõe-harust üle, et liivasel saarerannal õhtupäikese kiiri nautida ja jooksusporti harrastada.

Ühel päeval, see oli vist juunikuu keskpaiku, tuli sinna eestlane poksiija Rudolf Tapoper. Ka temal õnnestus tööle saada lukusepana.

Hiljem, kui tööd rohkenesid, tulid veel juurde eestlased: mehaanik Aleksander Peikel ja sepp Taal, kes oli tulnud Argentiinast. Tuli veel sinna puusepp Tink, kes Roomaga oli tülli läinud ja selle tõttu kalapüügi ajutiselt katkestanud.

Ehitusele tulid 4 uut laudmaja ja muu seas ühe neist laudmajadest, nelja perekonna jaoks, ehitas Tink. Taal kutsus ka veel oma „küljelu“ ja tütre sinna ja nii oli tervelt kümne liikeline eestlaste pere koos.

Elu muutus üha lõbusamaks. Meile anti uus elumaja elamiseks. Majas oli kaks kööki, ühes valmistas Taali proua kuuetele toidu ja „Professor“ keetis ning küpsetas Tapoperile, Tinkile ja Alpusele. „Professoriks“ kutsuti mind ja ma sain söögitegemisega hästi toime, mis tuli ette võtta peale tööaja. Oli küll söögimaja, kuid söögimaja alati ühtlane toit tüütas ja oma valmistatud maitstes parem.

Septembris hakkas eestlaste pere kahanema. Esmalt lahkus Linder, kes läks tööjuhatajaga vastollu. Selle järele lahkus Taali perekond ja Fridolin Taali väimehena, sest tööd olid sedapuhku lõpukorral. Pea lahkusid ka Peikel, Tapoper ja Alpus.

Oktoobris anti ka Tinkule ja minule lõpuarve, mispeale meie siirdusime kalapüügile. Paar nädalat hiljem sõitis Sao Paulost ka Paul Veltson minu kutsel.

Kalapüük aga tol aastal ei tasunud ennast ära, sest ilmad olid vilud, vesi väike ja seetõttu kala ei liikunud.

Novembris tuli uus reisijatelaev parandamisele ja et varsti oli kalastamise hooaeg möödada, siirdusime meie, kalamehed, uuesti kompanii

Möödunu.

Sass Viigisalu.

*Nii tihti elupinges ringi eksleb Nälg,
ta pilgust hingemaale põlenud on praod.
Taas ajas tummas hauaks moonduß häll;
ka vastu tuultki elu viimaks kaob.*

*Kord libiseb kõik, jalus hõbejää
ning pihal kolksuß roostetav bagaaß.
Küll igatiiks mul andis abiks käe,
ent kaosekirg ei lasknud lahti maast.*

*Läind päevad teemantselged. Sammeldunud teed
kus nüiid veel jalaasteid reedaß kõnnak loid.
Kord mindki suudeldi. Sel hämaral alleel
veel meenuß sinust hirm ja poolehoid.*

Tsüklisk „Hämaruses“.

teenistusse. Ka Paul Veltson sai tublisti köit tõmmata laeva dokki tõstmisel.

Kalastamine teostub Parana jõel õngedega, mis suutelised kinni pidama 20—40 kiloseid kalu. „Pintado“ ja „Jahú“ võivad kasvada isegi üle saja kilo. Seevastu on „Bacu“ ja „Dourado“ harilik kaal 10—20 kilo. Kalade ülesostja käib igapäev mootorpaadiga kohal ja viib kalad kohemaksetava raha eest ära. Pintado ja Bacu eest maksetakse 600 reisi kilo ja Jahú eest 500 reisi, kuna aga „Dourado“, kui Brasiilia vete kalleim kala, maksab 1 milreis kuni 1 milreis 200 reisi kilo.

Heal kala-aastal võib hoolas kalastaja 1 conto kuni 1 conto 500 milreisi teenida kuus. Paremad kalasaagi kuud on augustist novembrini ja veebruarist maini.

Põllupidamiseks on Parana jõe ümbruskonna maad enam-vähem sündsad. Iseäranis sündsad on kompanii maad.

Matto Grosso osariigis 30 km ülevalpool Rio Pardo suud, mis 6 km allpool Presidente Epitácio jaama, ja oma vee Parana jõkke kaldab, on maad õige odavad. 1 conto 300 milreisi kuni 1 conto 500 milreisi maksab 25 alkeeri (1 alkeer = 24.000 ruutmeetrit). Maapind keskmine ja kõlvulik väikekoha pidamiseks. Minu arvamise järele peaks seal kartulad hästi kasvama. Maa on tasane ja antakse kuue aastase järelmaksuga tarvitamiseks. Suuri puid maa peal ei ole, sest tuli, mis harilikult karjastelt alguse saab, teeb tihti hävitustööd.

Kui aga mets on laastatud, siis tule hädaohtu kunagi karta ei ole, sest enamasti võtavad

tuld ainult kuivanud rohuga rohtlaaned. Põllusaaduste müügile toimetamise kergendamiseks on ette nähtud 50% hinnaalandust esimesel kolmel aastal.

Põllusaaduste jaama toimetamise eest laevaga võtab kompanii 20 milreisi tonnist (1000 kilo). Põllutöö vaheajal võib raha teenida puuraiumisega ja müütamisega kompanii auru-laevade kütteks ja ka alevisse. Ka on võimalus alati kalastamiseks. Mina näen, et rahata vaesel asunikul, kes tahab ennast Brasiilias põllutööst elatada, on Porto Tibiriças soodne välja-vaade. Ka muretseb kompanii ühele perekonna liikmele päeviti tööd, makstes üks milreis tunnis. Kliima terve, kuigi pisut soe.

Palju ei puudunud, et oleksin ühe kohakese asumiseks ostnud, kuid perekonna puudumisel jäi see tegemata. Veel tänapäevani mõtlen, et kui elus veel äpardub, siis seal leian ikka omale ühe alalise varjupaiga.

Kui siis sama aasta detsembris lahkusin Porto Tibiriçast, oli korjatud ligi 2 contot sula raha. See oli esimene kord Brasiilias, kus tööga niipalju jõudsin koguda.

Nüüd avanes mulle võimalus mu peasihi — kulla ja kalliskivide otsingule asumiseks. Kuid saatuse kiuste on see tänini teostamatu. Leidsin Tibiriças Parana jõe liivast ainult mõned kollased, pisikesed teemandid, millel oli väike väärtus. Kuid Rio Pardo jõe paremal kaldal näib olevat kohti, kus peaks leiduma teemante suuremal hulgal.

(„Meie kodu“).

RAHULA PÄRN.

ÖISED VARJUD

Viimaks silm pimedas harjub:
 ümber süngelt kaisutav öö,
 jooksevad maapinnal varjud,
 hüpleb tuules lilledevöö.

Viimaks siin silmale ilmneb:
 meheks peetu — kääraakas puu:
 Hirm aga tärkab kui pilved
 katavad jällegi kuu.

Varjud kui roomaksid seinal.
 põõsas kui sirutaks käe,
 keegi kui sahistaks heinal.

Eemalt tuul kannaks kui sõimu.
 kusagil paugahtab uks;
 tantsul näen varjudelõimu.

Herman Maser.

Iseendale — oma õnnemaa.

Noorusaeg,
 Siit eemale mure ja vaev!
 Teed algab elulaev
 Lootuste merele,
 Inimlaps mõtle! —

Ent lennul läeb Emake Aeg.
 Nii aasta koidikul seisad sa —
 Noormees ja neid,
 Ulimaks sihiks Sul — õnneleid.
 Inimlaps looda! —

Nooruskännisel mõtled Sa —
 Julgus Su silmis,
 Elu määratus filmis.
 Koon ajalõngadest kanga kaunima ma,
 Iseendale.
 Inimlaps usu! —

Oo, noorusmaa! Su koldel ja teel
 Käib õnn. Püüa Sa!
 Siin põues on tunded peidussa,
 Südameheaduses hoidu Sa
 Inimlaps.

Rõõm olla on elukevades,
 Põleda hingeihades,
 Võidelda aate eest,
 Hoiduda valeteest.

Aja otsatu veergudel otsid Sa,
 Inimlaps! Leiad ka
 oma õnnemaa.

Süüdlane.

Valter kõndis pikkamisi, ta higine, pruun nägu püüdis tulikuumi päikesekiiri. Öhk oli varasuviselt kuiv ja rammestav, taevast pahaendeliselt sinine — nii juba mitmendat päeva. Lähenev suvi töötas olla helge ja taimekasvule ebasoodus.

Valtrile näis nimetatud seik imetühisena; ta mõtted mõlkusid millegi muu juures. Ta tuli spordiväljalt, kuhu oli sattunud esmakordselt sel kevadel. Praegu kahetses ta seda sammu. Võtaks pagan kogu sportimist! Tema igatahes enam oma jalga harjutusväljale ei vii. Ole seal teistele tolaks!..

Talle tulid meele teistsugused ajad. Mõõdunud sügisel oli peetud kooli noorte võistlusi. Ta oli võinud kolm esikohta — kõik hüpped eranditult. Ja tagajärjed olid olnud õige head. Önnesoovid. Auhinnad. Ning keegi oli kiitvalt tähendanud: „Selle poisi saadame suurvõistlustele, las ta aga kosub veel veidi.“

Kuid kosumisest polnud tulnud midagi välja. Eks see paistnud selgesti tänastest harjutustest. Olid tulnud väljale kolmekesi: — tema, Kantri Anton ja veel keegi pikk ja peenike poisivolask — Anton tuttav. Olid siirdunud hüppekasti juure. Anton hüppab — tagajärg päris tore. Poiss on kõvasti edenenu. Ammuks see oli, kui ta vaevalt suutis jõuda üle kolme meetri, nüüd aga vibutab üle viie, et lausa ime.

Kõhn poisivolask hüppaski, õige kenasti. Nüüd tuli kord Valtri kätte. Hüpperada tundus

pehmena ta jalge all; ta tõusis raskelt ja puiselt õhku ja langes samas alla. Tagajärg oli nigel — nagu Antonil vanasti.

Valter kees imestusest. Ta jäi lootma järgmisele hüppele. Kuid polnud seegi parem, polnud kiita kolmaski. Ja teised pilkasid: „Kas kardad maakamaralt liiga kauaks lahkuda, või oled koguni tinaga täidetud?“

Kõrgushüppes läks veel viletsamani, siin oli pikk poiss täieline peremees, Valter ei saanud talle ligigi. Ja teivashüpe! Valter püüdis ületada kahemeetrilist kõrgust. Varem oleks see olnud lapsemäng, nüüd aga lõi teivas imelikult vetruema — ta tuli alla kogu latiga. Kas pole sihuke asi vihastav? Ta oligi teinud selle järele minekut. Lase teised harjutavad, temale piisab sellestki...

Millest siis lõppeks oli tingitud tagasimineku tema võimetus? Ta asetas endale selle küsimuse juba tuhandendat korda. Jõudnud koju, istus ta lahtise akna alla ja vajus mõttesse. Äkki ta ilme muutus kirkaks ja mõistvaks. Ta otsis pintsaku-taskust midagi ja sõrmitses seda eset: —

„Kaheksa tükki veel alles,“ ümises ta: — „olgu — mingu kõige täiega!“ Käsi tegi viske liigutuse, ese kukkus sahisedes alla põõsasse.

„Ema, kes kohmitses pliidi ees, tõstis pea ja küsis:

„Mida sa seal pillutasid?“

„Suitsukarbi,“ vastas poiss avameelselt.

Erik Ründe pajatab:

Rängalt

raske

tund.

„Kas tuli juba?“

„Pole veel tulnud!“

„Viimaks ei tulegi täna, on jäänud popipalavikku!“ rõõmustab poisivibu akna all.

„Hakkas sinust külge,“ arvab jälle teine.

„Oleks lust ja lillepidu kui end täna starti ei veaks,“ arvatakse läbiseigi. Ja arutletakse veel teistegi väljendustega samas toonis, seistes koridori akna juures.

Pea kõikide alati nii muretuile nägudele halvad eelaimdused eelolevast rängalt raskest tunnist on vedanud kui terava adraga sügavaid murekortse. Isegi August Esvengel, see poisivolask kes praegu ümber koridorinurga klassiukse poole suundub ja kellel harilikult ka kõige kriitilisemailgi hetkil suunurgad kui pingulitõmmatud vibu harud jumala itsitava päikese poole on kistud, ka temagi on pööraselt sandis tujus.

Õige tugev nõorijupp tilgendab tal taskust välja...

Nii möödub aeg enne kooli algust. Arutlused ja seletused.

Seinalrippuva kella osut ligineb ähvardavalt kolmele. Veel kaks minutit... veel minut... Ja ta polegi veel tulnud! See äratav juba õige helgeid lootusi.

Juba kumavadki tunni algust kuulutavad kellalöögid.

„Puudub!“

„Elagu vaba tund!“

„Elagu popihaige!“

Nii hüütakse läbiseigi. Suunurgad kiskumas heastmeest taeva poole.

Nagu aga akna juures seisjad veenduda võivad, kerkib koolimaja vastas oleva maja nurga tagant päris nimetamisväärne suitsupilv, tekitatud Ahto rahvasuitsust, suitsu järele arvates.

Kerkib suitsupilv ja kohe pealeselle tulevad nähtavale kaks palituhõlma, siis ühekorraga jalad ja pea.

Ja seal ta tuiskabki üle turuplatsi kui tornaado — härra Õpistu, meie õpetaja. Täpselt kahe silmapilgu pärast võtab juba istet meie klassi laua taga.

Kõhatab ja säeb istumist mugavaks.

Surmavaikus levib üle klassi.

Võidurõõmus nägu isand Õpistult ja kohe välgunool, tekkinud ilma müristamiseta, tabab Alma Arnikast, kes alles eelmisel silmapilgul nii lootusrikkal pilgul oli vaadanud aknast välja tänavale, kus keegi voorimees oma streigihimulisele setukale ihunuhtlust jagas.

Nüüd aga loivab ta end klassi ette.

„Üks laip jälle rohkem,“ pomiseb jäme poisihääl seinä äärest.

„Mis uudist räägite?“ väljendub küsival toonil härra Õpistu.

Kuid uudis tuleb kusagilt mujalt kui selle esimese ohvri suust.

Koridori kivipõrand kõmiseb kellegi energiliste sammude all. Siis kõva kloppimine klassiuksele ja lubamatu hooga — 35 kilomeetrit tunnis lendab klassi üks tüse kogu — mu kallid pinginaaber Vurtsvasser-Voolujooneste. Ise näost kollane kui kõrvits.

Vastastikused tervitused ja viisakusavaldused õpetajaga, millest selgub mu kamraadi hiljaksjäämise põhjus.

Vurtsvasser-Voolujooneste kooliteel nimelt peab üks iisraelimees uurikauplust. Suur kell ukse kohal väljas seinal seierid ja sihverplaat nii kui kellal ikka. Tulnudki mu pinginaaber sealt mööda ja vaadanud — kell veel mõned minutid puudu kahest. „Vähe alles,“ mõelnud ja käre-

tanud putkanaiselt välja kõige värskema ajalehe. Ja andunud lugemisele. Päike paistnud ja soe olnud olla — palav kohe. Istunud ja lugenud — õnnetusi ja kuritöid ja muud kergemat materjali. Pannud siis silmad kinni ja unistanud. Ja jäänud magama. Ärganud alles siis, kui tänavat pühkiv kojainaine luuga hea obaduse vastu jalgu oli õnnistanud ja sõnunud: „Eest roju, paremat kohta ei leia või!“ Oli kogemata istepingi asemel valinud kojainaise sõnnikukasti.

Löönud silmad lahti ja vaadanud — kell juudamehe ukstel justament vanal kohal ja avastanud, et see riistapuu pole üldse käimiseks loodud. Ainult geschäfti pärast rippuvat seal.

Siis jooksnud mis kole ja olevat nüüd siin peagu tervena.

Nagu mu pinginaaber August veel samal tunnil salapärasel näol seletas, jooksnud ta suure ruttamisega ühe turunaise pikali, üks lillemüüja lennanud kogu lillelauga hundiratast, ühel väga auväärse olekuga isandal lennanud portfelli kui poolekslastud öökull tema poolt saadud müksust õhku ja maandunud sealt parajasti möödakihutanud veoautosse.

Keegi vist palka saanud ja ülevas tujus vastu tulnud töömees otsinud hiljem ranga vandumisega oma teist jalga tänavarentslist.

„Suuremaid õnnetusi rohkem polnud, hoigamisi kuuldus siiski mitmelt poolt,“ lisab lõpuks. „Aga vaiki kui haud,“ usutleb.

Minutikesed veerevad.

„Alles kaksteist minutit,“ hoigab klassinurgas vibusarnane poiss surija häälega.

Alma Arnikas seisab ikka veel tahvli juures põlvede värisedes ja lahendab üht üpris

keerukat probleemi. Nähtavasti aga mittehiilgavate tulemustega.

Esimestel pinkidel istujad on pealtnäha päris hoolega asja juures — olukord nõuab, sest mine sa tea millal seesama härra Õpistu oma hukutava välgu-sähvatuse sinu poole saadab, peab valmis olema.

Tagapoolsed tegelased aga, need on juba laskekaugusest peaaegu väljas — neid naljalt ei tülitata. Olgu siis nii muuseas. Nemad võivad endid ikka päris mugavasti sisse seada ja elada peagu nii kuidas see nende enesetundele kasulikum on.

Selles täiesti teadlikud olles, on eelviimase pingi poisid — Turjaste ja Kärestik — esimene ikka tõesti turjakas ja tugevat tüüpi, teine aga noh nii... ebatugev — asunud harrastama jõunumbreid — suruvad kätt et kondid klõbisevad ja veavad sõrme. Turjaste, kes seda asja hirmus tõsiselt võtab, on näost punane ja hõõgub kui sõeanum ja ähvardab iga silmapilk lõhkeda, kui Kärestik ta kätt lahti ei lase. Vägisi on sellest lõkendavusest süttimas ka ta poolvõidund kummikrae.

Tütarlaps keskmises pingis elab parajasti üle hingelist ärkamist. Pooleliolev leeriskäimine on talle niipalju mõju avaldanud, et viibib sel raskel tunnil oma hingega seal kaugel... kaugel, hoides üht kätt ristipandult rinnal ja urgitsedes teise kae kolme sõrmega nina.

Vennad Ants ja Kolumbus Tolavareased on süvenenud elavasse keskustellu, mida toetavad ka eelmise pingi elanikud. Neil on raske probleem lahendada. Nende vaidlusel ei näi lõppu tulevat. Tihtigi küll tõuseb juba Tolavares vanema rusikas kui Thamoklese mõök ähvardavalt junior Tolavarese pea kohale, kui härra Õpistu muutub tähelepanelikumaks, langeb kohe.

Tütarlaps Arnikas on ammu juba oma elukohta — pinki tagasi jõudnud ja vägisi kipub vesistama. Nii kahjulikuli on temale nii hingeliselt kui ka kehaliselt mõjunud vastsaavutatud number üks. Ühe on vahepeal saanud ka Aleksander Ark.

Joonas Kolmjalg, kelle isa pritsimees, teenis kahe — just oma suure aususe ja otsekokesusega. Kohe kui õpetaja ütles: „Seal on meil üks õpilane Kolmjalg,“ nii tema kohe, et olevat küll, aga ärgu pangu härra Õpistu pahaks, tema polevat praegu mitte asjaga kursis. Ja et ausus ka ikka midagi maksab, sai ta ühe asemel kahe.

Põhjused, miks Kolmjalg ei läinud tahvli juure ristlema selle keerulise teaduseasjandusega, olid aga hoopis teistsugused.

Tema nimelt oli oma pinginaabriga, kel täna oli olnud n. ö. palgapäev, kihla vedanud, et paljastab oma jalad just selsamal raskel tunnil ja istub ilma närveerimata vähemalt kümme minutit niiviisi.

Ja seal ta istubki, roosad jalad kumamas kui jõulutuled pingi alt.

Olen juba viisteist korda kella vaadanud, tagumised kamraadid olevat samaga hakkama saanud juba kahelkümnelkuuel korral. „Veel kakskümmend minutit ja sa oled päästetud,“ julgustab end mu kallis pinginaaber August.

Tahvli juure on tiritud üks targem pea. Vahepeal on kooliarst päästnud hädaohust kaks meid senini endi laiade turjadega varjanud poissi. Oleme kui näitelaval — kõigile nähtaval.

Siis muutub äkki tütarlaste pool päris elavaks. Põhjus — klassi häälekandja „Välk ja Vihm“ on ilmunud. Toimetaja ja väljaandja Jaan Sulgvest, kelle kulu ja kirjadega see asi on ilmale toimetatud, istub rahuloleva ja pool äraseletatud näoga — üks käsi toetatud pingiservale, teine surutud küünarnukini vesti tagataskusse.

Varsti jõuab ajaleht ka meieni. Loeme ettevaatlikult. Esimesel küljel kohe juhtkirjalik võitlusartikkel — hirmuäratavate puusliikkudega illustreeritud. Seal nõutakse õpilaskoja peatset ellukütsumist, kaheksatunnilist tööpäeva, kooliraha tagasimaksmist puudunud päevade eest ja muudki õige mõistlikku.

Järgneb kirjutis „Algebra Puudulikkude Klubi“ senisest viljakast tegevusest ja möödunud kärarikkast peakoosolekust, kus mitu liiget, nende seas ka mu pingiveli August, kaasklubi-lastete moraali mahakiskuva ja vastutustundeta tegevuse pärast välja heideti.

Klubi liikmeks võib olla iga meie klassi õpilane, kelle hinne algebras pole mitte rohkem kui kaks, vähem võib küll olla — on isegi soovitav.

Kõige kehvema numbri omaja on klubi esimeheks põhikirja alusel.

Aruande ettekandmisel on üllatuslikult selgunud, et just tütarlapsed, kes sageli väga vähe õppuringide tööst osa võtavad, siin aga klubi liikmeskonna enamuse moodustavad ja väga aktiivselt tegevusele kaasa löövad. Seal on isegi liikmeid, kelledest mõni on tervelt kolmveerand aastat võtnud osa klubi tegevusest järjekindlalt.

Edasi — intervjuu kooliskäimise vanameistriga, kes alles hiljuti on peale õppimist kaheksas kodumaa koolis, jõudnud meile. Elavais värves ja mahlakate sõnadega jutustab ta uudseid ja senitundmatuid lugusid kodumaa koolidest ja nende elust.

Õnnetused ja kuritööd — kole kohutava illustratsiooniga. Kuuvalgel ööl kuuriseinal ripumas kass, nael sabast läbi, südamehaavast tilkumas verd.

Siis peatoimetaja pühendus ühele vastsele juubilarile — Helmut Ahvenale tema 15 aastat kestnud haridusliku tegevuse puhuks. Alles hiljuti möödus tal nimetatud arv aastaid ajast, mil asus ristlema teaduse kõverail ja konarlisil

teil. Ehkki on tulnud palju raskusi kanda, seista tihti õpetajatega vaenujalal, on tal jätkunud püsivust ja vankumatut tahet jääda õppuri täna-matule tööalale truuks. Jatkugu tal jõudu ja püsivust ka edaspidiseks ikka sama naerunäolisena ja naljarohkena tuustida vähepakkuvate raamatute vahel. Kahekümne viie aastasel juubelil kirjutame pikemalt.

Ja kuulutused:

Siin kohe suur reklaam.

„Ettevaatust õpetajatega.“

Õppige pugema.

Ühelgi õpilasel pole enam võimalik koolis ega tegelikuski elus saada läbi ilma pugemata!

Ligemal ajal algavad pugemiskursused kahes klassis. Algajaile ja edasijõudnuile.

Edasijõudnute klassi pääsevad need, kes on võimelised kõrvalklassi uksest olevast ühe sentimeetrilise raadiusega august läbi pugema.

Katsed suurel vahetunnil.

Lektoreiks vilunud asjatundjad, kelle võimeis keegi ei kahtle — Anton Haarem, klassi esipugeja ühes assistent Sokujahiga.

Lõpetajaile diplomid ja garantiid, et võivad pugeda ilma suurema vaevata läbi kõigist klassidest.

Üksiktunnid igal ajal.

P. S. Päriss vilumata õpilasil soovime harjutada trepi käepuude vahelt läbi pugemist enne kursuseile registreerimist.

Herman Maser.

Mu kodujärv, piibelet ja münt.

Nüüd leevenda mu hämar kodujärv — ja nõges lükka nupud õiseks kõik. Mu angervaks, tee lahti oma lehti põik! Ja piibelet, sa helenda kui templivärv.

Kaht allikat ja pilliroogu, kalmust ja väikest rada kahe vahtra vahel, kus münt on köitnud mind kui ahel — neid kõnetan ja ootan oma almust.

Mets magab nagu lahtijäetud käsi ja remmelgasse päike pannud krooni. Oi madalmandri rabavete sooni ma tallaten ei tunnud inimlikku väsi.

Alt ubalehte aur ja maagevete lõhn see tõuseb, soode randa vajutan kui saha siin ruuna ohjaten ei vaata mina taha: nii kaer jääb kõngu kete alla tera kõhn.

Jääd minu koduks maagevete ring ja järverand, kus andeksandmisel on tee, kus süda laulab ja suu naeratab kui kee: sa salmus, piibelet ja münt: mu hing!

Siis järgmine väiksemapoolne:

Kaotatud enesevalitsemine

teel pingist tahvlini **inglisekeele** tunni ajal. Kuna kaotatu kaotajale väga olulise tähtsusega, palutakse vaevatasu eest ära tuua, ehk tarviduse korral seaduslik ^{1/3} endale jätta.

Omandamise eest hoiatatakse.

Selles toonis edasi veel palju teisi. Veel minut või paar ja läbi ta oligi — see raske tund.

Härra Õpistu haaras portfelli ja järgmisel silmapilgul oli ta kadunud kui hingeõhk.

Ja lendasid lahti aknad. Ehkki oli sadanud viletsaid numbreid kui seenevihma, läks siiski tralliks ja juubeldamiseks. Mu kallid pinginaaber mängis kodust salaja kaasatoodud väikse-venna suupillil tantsulugusid, keegi nuhtles pingi-toega koolikotti tantsutaktis ja parketilõvid õõtsusid kriiskavate helide saatel pingiridade vahel.

Kaks tükki hoidsid igaks juhuks seestpoolt ust kinni, et vältida väljastpoolt tulevaid eksitusi.

Trall oli tõesti suur ja õhuvõnkumine sellest tekitatult hirmus tugev. Kohe kui esimesed hääled pillil peal, nägin oma ihusilmaga prilliklaaside soodustusel, kuidas üks samas uulitsaääres pukis istuv voorimees pukist kukkus. Teisega

oli sama kurb lugu juhtunud, nüüd ronis ta juba troskarataste alt välja. Kohe pistis jooksmas ka Nehatu luuavabrikule kuuluv hetkeks valveta jäetud hobune kui pritsimeeste veoauto. Üks politsei ja kaks uulitsapoissi leekisid järele.

Siis aga korraga kole tugevad löögid klassi-ukse pihta, mida aga kõik kahjuks ei kuule.

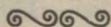
„Seaduse nimel,“ möirgab üks kole mehehää, „tehke lahti!“ Nüüd on juba kõik vaiksed — peagu kõik. Ainult Esvengel Arnold, kes on asetanud tabureti õpetajate lauale ja ise kole innustunult „Ma olen mustlane“, laulab, tema ei märka midagi.

Kistakse üks hirmsa raginaga lahti, siis avaneb vast pilt — kooli peagu kõige kõrgem võim seisab nii hävitava näoga uktsel, et mu pinginaaber, kes nüüd alles suupilli mängis, kolinal pinkide vahele langeb — ta on mines-tanud.

Ja ukse taga veel kaks suuremat kogu — kojarahvad. Ühel hari käes, teisel üks vuntsi ots tungimas taevaste kõrguste poole, teine vedamas põrgusse.

? ? ?

See, mis edasi juhtub, moodustab kurvema osa kogu selles loos, nagu seda teavad kõik kallid kaaskannatajad koolipinkidelt ise kõige paremini.

Lu-Ki

Suõepisteid

1. Korv.

Härra August — annan teile korvi. Ei riku taljet ega tülit!

2. Töölaager kummitab.

Alati, kui tahan tööle asuda, tuleb politsei vahele.

3. Suvejoobumus.

Luuletajad ja kirjamehed joobuvad isegi suvesitika suminast, mina aga mitte! Proosit!

4. Voorimeeste uus vorm.

No-noh Milla! Vahib tagasi kui edev tütarlaps.

Erik Ründe.

Huntide rajatud

jaanitulepaik.

See oli jaanilaupäeva eelpäeval — lõuna-ajal — kui me, noored hundid, oma pambud kergendusohkega Kõrgmäe põlispuude alla aetasime. Oli helge suvepäev — taevast pilvitu ja päike kõrvetas sulamapanevalt kuumalt.

Poolsurnuina langesime värskete rohule — isegi suplema ei jõudnud minna paarsada sammu eemalolevasse peegelsileda pinnaga ja rebaseliivase põhjaga metsajärve.

Oli olnud väsitav me matk — kolmkümmend kilomeetrit käiku, koormatult pampudega, pole naljaasi niisuguse ilmaga. Juba varahommikul olime kodulinna maha jätnud ja võtnud matkat tee jalgealla, et veeta paar ilusaimat suvepäeva vaba looduse keskel.

Olime enamuses tööpoisid. Kes väänas tainast pagari juures, kes käis tööl vorstivabrikus, kes jälle oli kunstniku moodi tegelane — värvihall ehk õieti väljendades — maalripoiss. Paar hunti aitasid vanemaid kauplemises. Osa meist käis talvel koolis, osa töötas aasta ringi.

Polnud kerge meie siia tulemine. Jooksvad tööd ei lubanud naljalt kedagi kesksuvel mõelda niisugusele „salooale“. Kuid skaut on leidlik! Olime koos peale paari-kolme hundi, kellede peremehed polnud tahtnud skautlusest midagi teada. See põlypükstes ringijooksmine olevat tühi jaburdus! Õpetavat noored inimesed laisaks!

Kuusmäe Juks aimas täpselt järele enda peremehe manitsusi ja siunamisi.

Kui Aasta-Ants ja Vilu-Eedi alt külast piimanõuga tulid ja end korralikult kodust kaasa võetud toiduga kosutanud olime, hakkasime laulu ja naljatuste saatel laagrit rajama. Ja kui päike kõrgete puude taha hakkas vajuma, lehvis laagriplapp õrna tuuleõhu silitusel keset laagriplatsi pika masti otsas.

Istusime tulelõkke ümber, küpsetades kartulaid ja liha. Meeleolu oli hea, lusti palju.

Isegi väike Naaskel — kaheksa-aastane hundipoeg, kes kõik meie matkaröömud ja mured trullit kaasa oli teinud, oli, vaatamata pikale teele, noore hundi lustakust täis — viskas hundiratast ja kasvatas tiritammi.

Vilu-Eedi jutustas naerulsui neist hurjutusist ja siunamisist, millede osaliseks nad said piima otsides. Logarditeks linnavanderiteks olevat neid sõimatud ja tagedate ketimuridega ässitatud mitmes kohas. See ei rikkunud tuju.

Laulsime ja hõiskasime.

*

Juba oli jaanilaupäev.

Paljugi olime teinud päeva jooksul — korraldanud risust laagriplatsi, püstitanud lõkkeaseme jaanilõkkeks ja meisterdanud laagri

kaitsevaimu — verejanulise hundi jändrikest sookaskedest.

Külarahvasi all Metsakülas oli omad argi-askeldused varna riputanud ja valmistus Jaani tulemist vastu võtma.

Naaberkülas püstitati tõrvatünni kõrge posti otsa. Võrgu-Äru — küla pillimees — istus juba jaanituleplatsil ja mängis tantsulugusid kiunuval lõõtsmoonikul.

Metsaküla inimesed ise jaanituld ei teinud. Naaberkülas — mõisaaegse kõrtsi taga lagedal platsil käisid ka nemad jaaniõhtul lõbutsemas.

Suveõise videviku langedes mäeharjule ja metsale, moodustasime lõkke ümber skautringi, et võtta vastu Jaani. Naaskel süütas lõkke.

Laagri lähedalt möödaminevalt teelt kostus jutukõma, noortemeeste kuraasitamisi ja neidude kilkeid — Metsaküla rahvas läks jaanitulele.

Mõni kuraasikam isegi keeras teelt kõrvale ja tuli laagri juure, et meile pakkuda riigivalget. Üks isegi tuli laagrivärvast sisse ja kippus tülitsema, kui nägi, et me ta seltsimeeste nõõkeist väljagi ei teinud. Vaevalt seisis ta püsti.

Varsi lahkusid tülitajad, tuigerdades naaberküla poole.

„Hiljem tuleme tagasi,“ lällutati, „küll siis vaatame!“

Laulsime-mängisime edasi.

Aasta-Ants mängis parmupilli, suurhant Kolla pidas lõkkevestluse. Vilu-Eedi vestis naljalugusid. Naaskel trallitas siia-tänna.

Hommikune koit hakkas juba taevakaart õrnroosaks värvima, kui uinusime. Ainult vahid jäid konutama väikese vahilõkke ümber kui väikesed tondid — sõduritekid ümber. Hundi-koer Makski oli väsinud päevastest ringijooksmistest ja puhkas lõkke ääres. Kohati vaid — koeraunenägude tagajärjel — hakkas sibama tagumiste jalgadega ja haugatas. Ka temagi hinge olid süübinud ilusad matkapäevad.

Naaberkülast — peatselt kustuva jaanitule juurest kostus üksikuid kilkeid sekka uinuvatempolisele ringmängule ja laulu jorule.

Oli ilus suveöö...

*

Ärkasime laagrivahi lokulöömise peale. Hõõrudes uniseid silmi, väljusime telgist. Alt järve poolt kostus huilgeid ja hädaldusi, nende sekka appihüüdeid.

„Ruttu poisid,“ rääkis tõsiselt vahilolnud Oss, „järvel on paat ümber läinud inimestega, paremad ujuvad katsugu neid päästa!“ Olnud need sõnad, välgukiirusel jooksime järve poole, Maks hüppamas haukudes ees.

Järve ääres jooksid küla noored siia-tänna. Keegi sikutas lukkupandud paadi kallal, kiskudes vaia maa seest.

Viis-kuus paremini ujuvat hunti ujusidki järve keskpäiga poole, kus hooti kerkisid vee-pinnale kaks pead, häälitsedes surmahirmus. Hunt-Maks, kes meist iialgi maha polnud jäänud, ujus poistele järele.

Päikese esimesed kullased kiired puudutasid paitavalt järvevee pinda, kus sumasid kuuseitse inimest.

Võttis aega ja nõudis vaeva huntidelt tuua kaldale kahte uppumat — noormeest ja neidu.

Kaldalejäänud hundid olid toonud tekid laagrist õnnetuskohale. Neile asetati meelemärguse kaotanud. Huntide-samariitlaste hoolitsusel toibusid päästetud peagi. Samariitlasepau-nast leidsime neile ergutavaid rohte.

Kohalolnud külanoored olid kõik kogunenud päästetute ümber, jälgides iga huntide liigutust ja jagades kiitvaid sõnu.

Päikese tulipunane ketas veeres juba õige kõrgelt üle taevakummi, kui külanoored koos päästetutega lahkusid.

Meiegi ei heitnud enam puhkama, vaid nautisime suvist varahommikut. Paar hunti läksid kalale.

Pidasime õhtul viimast lõket enne lahkumist. Ehkki külarahvas polnud meisse kuigi heatahtlikult suhtunud, oli meil siiski kahju siit lahkuda. Ilus loodus oli meisse avaldanud mõju. Eriti olime aga rahul, kuna olime suutnud teha jälle heateo — päästa kaks inimest.

Vaht teatas kolme võõra härra soovist — rääkida midagi skaudipoistele nende lõkkel. Juht lasi võõrad laagrisse paluda. Tulijad olid vallavanem, vallakirjutaja ja noor kooliõpetaja.

Soojade sõnadega tänasid kaks esimest poisse nende endasalgvuse eest nende laste päästmisel uppumisest, kuna kolmas päris juhi-seid skautrühma asutamise kohta Metsakülla.

*

On möödunud aastaid... Igal jaanipäeval peab huntide rühm oma laagri Kõrgmäel koos Metsaküla skautidega. Nüüd pole meil enam vaja raskete pampudega matkata laagrikohta. Hallpäise vallavanema hobune viib kõik tarvismineva. Staabiruumi linnas ehib aga elupäästedi-plom, annetatud tunnustusena kogu rühmale kahe noore elu päästmise eest...

Kirjeldatud juhtumist alates peetakse ka Metsakülas eraldi jaanituld — Kõrgmäel — meie laagris. Ja meie täidame eeskavalise osa.

Enam pole me kohalike elanike silmis kergete-meelsed linnavanderid. Kõikjal tullakse meile lahkelt vastu.

„Oleks olnud meie noorpõlves noorus skaut-luse tõhe rakendatud,“ kahetseb kulupäine valla-kirjutaja alati meie Kõrgmäel laagris olles...

Ernst Tammsoo.

Suur sensatsioon.

Jaan Kuusikmäe, noormees Ulenurme alevikust, oli paar kuud tagasi saanud provintsi suurima ajalehe „Uus Kodumaa“ kirjasaatjaks. Oli lihtsalt hakanud sõnumeid saatma kohalikest sündmusist ja mõned neist olid avaldatudki. Sellest siis pidas Jaan Kuusikmäe ennast tähtsaks meheks — provintsi ajakirjanduse esinajaks.

Uhel suviõhtul töid ajalehed kõmulise uudise, et V. maakonnas oli üks talusulane tapnud kogu perekonna, röövinud raha ja siis põgenenud. Politsei oli alarmeeritud ja mõrvari tabamiseks võetud kõik abinõud tarvitusele.

Ärritatult liikus Jaan Kuusikmäe Ulenurme aleviku peauulitsal edasi-tagasi. Tuhanded mõtted kihasid noore reporteri peaajus: Mis siis, kui mõrvar tuleb Ulenurme alevikku, ta tabatakse ja paigutatakse vanglasse? Siis oleks tema esimene, kes sellest teada saab ja esimese ajalehena saaks kõmulise uudise „Uus Kodumaa“. Uhe hoobiga oleks tema siis populaarne mees „Uus Kodumaa“ toimetuses, teda pandakse tähele ja võib olla, kutsutakse ehk tähtsate uudiste osakonna toimetajaks.

Niisugused mõtted keerlesid Jaan Kuusikmäe peas. Peagu märkamatult oli noor reporter liginenud politseimajale, kus politsei Randvee mootorratta ümber kiirelt askeldas. Kohe taipas reporter Jaan Kuusikmäe, et midagi erakorralist

on juhtunud, kui juba politseil nii kiire on. „Vast mõni õnnetus, või mõni kuritöö?“

Jaan Kuusikmäe ligines politseile ja küsitles. Küsitava vastus ajas noore reporteri pea täiesti kihama. Nimelt olid Metsatee jaamas asunud rongile kaks kahtlase välimusega noormeest, et sõita Ulenurme alevikku. Kõigi tunnusmärkide järgi sarnanevat üks meestest V. maakonna mõrvariga.

Politseinik sai viimaks mootorile „elu“ sisse ja sõitis kiiresti raudteejaama — vastu saabuvale rongile.

Jaan Kuusikmäe tõttas samuti jaama poole. Kaitseliidu maja juures silmas Jaan Kuusikmäe jällegi midagi erakorralist. Kohal oli paar rühma kaitseliitlasi, kes asusid autole ja sõitsid jaama poole. Mahajääjalt korrapidajalt-kaitseliitlaselt sõandas reporter küsida, et kuhu kaitseliitlased sõitsid. Vastus rõomustas Kuusikmäed, sest kaitseliitlased olid sõitnud jaama V. mõrvarit tabama.

Nüüd polnud Jaan Kuusikmäel enam aega. Pidi ju temagi kohal olema, kui midagi erakorralist oli toimumas. Pidi ju „Uus Kodumaa“ saama esimese ajalehena tähtsa teate V. mõrvari tabamisest. Pikka sammu visates jõudis reporter viimaks jaama, mis kubises kaitseliitlastest ja uudishimulikest kodanikest, kes olid tulnud vaatama kuulsa mõrvari tabamist...

Mürinal sõitis rong mõneminutilise hilinemisega jaama, kus see kohe kaitseliitlaste poolt ümber piirati. Politsei läks rongile ja rahustas reisijaid, kes hästi ei taibanud tekkinud olukorda. Kui vagunid tühjenesid, küsitles politseinik konduktorit. Nüüd selgus aga ebameeldiv üllatus: kahtlased mehed olid rongilt lahkunud juba vahejaamas, kuna konduktor olnud võimetu seda takistama.

Kaitseliit sai uue käsu: sõita vahejaama. Politseinik ise asus moolorrrattale ja peagi kadus tema sinakas munder tänavakäänaku taha. Nüüd oli Jaan Kuusikmäel erakordselt kiire, sest temagi pidi kohale sõitma. Jaan viipas taksole, kes ka kohe ette sõitis ja pool minutit hiljem kihutas sinine taksoauto läbi tänavate välja maanteele. Peagi jõuti vahejaama, kus aga selgus, et kahtlased mehed olid läinud lähedasse tallu.

Talu piirati ümber ja politseinik ühes Kaitseliidu pealikuga läksid majja. Maja ümber kogunes hulk uudishimulikke, kes üksteisest targemad püüdsid olla. Keegi kõneles valjult:

„Vaat kus on ikka meie mehed politseinik Randvee'ga eesotsas — nabivad kohe mehe kinni, kes teises maakonnas terve perekonna inimesi maha tappis! Eks meie meeste kuulsus tõuseb ja aumärke tuleb mis robinal!“

Vahepeal oli ilm hämardunud, kuid politseinik ja Kaitseliidu pealik polnud veel majast väljunud. Kell näitas juba 21. tundi ja kell 22 läks post. Jaan Kuusikmäe eemaldus rahvast ja hakkas kirjutama sõnumit sündmuse üle. Täna töötab tema pea erakorraliselt selgelt ja sõnad tulid paberile kui voolitult. Ja pealkiri: „Sensatsioon! Sensatsioon! V. mõrvar tabati Ulenurme alevikus! Kohalik talunik mängis mõrvariga kokku!“ — Oi, see oli ju uhke pealkiri.

Jaan Kuusikmäe lonkis alevikku, kus pani kirja posti. Täna on tema suurpäev. Homme loeb kogu maakond „Uuest Kodumaast“ rasvaselt trükitud uudist ja teised ajalehed aina pugisevad kadedusest.

* * *

Järgmisel päeval oli Jaan Kuusikmäe juba varakult jalul ja püüdis hankida uusimaid teateid mõrvari tabamise üle. Midagi kindlat ei saanud

ta teada kelleltki ja reporter otsustas usutleda Kaitseliidu pealikut, head tuttavat Oskar Mäesalu.

Kõnetades Oskar Mäesalu, pidi reporter saama närvivapustuse, sest kahtluselused polnud üldse mõrvarid, vaid need olid vanaraua ülesostjad, kes olid peatanud talus tuttavate juures. Eksitus oli tekkinud nende tööriivaid vaadeldes, kuid siingi polnud midagi imestada — mehed olid tulnud üht vana katelt lammutama.

Hingeliselt murtuna lahkus Jaan Kuusikmäe kaitseliidu pealiku majast. Tänaval ta lonkis sihitult siia ja tänna. Pidi kord kokku põrkama paksu lihunikuselliga, siis pidi jälle jooksma sülle ühele mamslile. Mõtiskelust äratas teda ajalehepoisikeste kriiskav hüüd: „Ostke tänast „Uus Kodumaa“! Sensatsioon! Sensatsioon! V. mõrvar tabati Ulenurme alevikus!“ Jaan Kuusikmäe haaras ühe lehe ja süvenes selle lugemisse. Siin esiküljel seisiski tema sõnum... See oli lops ajalehele, veel suurem lops aga reporterile endale, sest sellega olid varisenud rusudeks kõik ilusad õhulossid...

Jaan Kuusikmäe, kel polnud vanemaid, istus jalgrattale ja sõitis kaugele, hoopis riigi teise otsa, kus teda keegi ei tunnud ja kus keegi ei teadnud, et tema oli see, kes informeeris autoriteetsemat ajalehte vale sõnumiga. Eemal Ulenurme alevikust, kaugel üksinduses lootis ta saada tagasi oma rahu.

Varsti peale „Uus Kodumaa“ ilmumist helises telefon politseinik Randvee korteris. „Õhtuse Kaja“ toimetusest küsiti, et kuidas mõrvari tabamine õnnestus. Samal põhjusel helistasid mitmed teisedki ajalehed ja neile vastas Randvee, et pole tabatud ühtki mõrvarit — kõik olevat väljamõeldis.

Õhtused ajalehed tõid kõmulise teate: „Suur sensatsioon! V. mõrvarit ei tabatud Ulenurme alevikus! Kõik on „Uus Kodumaa“ väljamõeldis!“

Õhtuste lehtede ilmudes tekkis ärevus „Uus Kodumaa“ toimetuses. Võeti ühendus telefoniteel Jaan Kuusikmäe korteriga, kuid Jaan Kuusikmäe oli siis juba kaugel. Nagu pöörane kihutas ta kaugusesse, ikka kaugemale Ulenurme alevikust, kus kõik teadsid, et tema oli kõigutanud „Uus Kodumaa“ autoriteeti ja kus tema unistused olid karile jooksnud.

Heinrich Saarla.

KAKS MEEST.

Üle lageda, piiramatuma lumevälja läksid kaks meest, riietet raskeisse üliiriideisse külmetumaks mitte. Neid jälgisid kaks kuun saadet varju, mis pikad, ebaloomulikult suured paistsid — kui kaks hiigla ampelmanni, sääلمان sarnased tetaileni oma vähemaile ven-nile laadaputka seinal.

Nende taha jäi sammude rida, mustlev, väänlev ja kaduv peagi, sest tuul hooti hullununa haaras lund ja jooksis täis süli teisale, kuhu jättis koorma taas hankimaks uut. Too mõttetu kordumine tegevustikus, jooksmine, täkkudena tormlemine tundus veidrana tarmuka loodusjõu man. Kuid jäljed kadusid ja peagi oli lumelagendik neitsilikult puutumatusena nende taga, nagu poleks olnudki kaht minejat üle kiirgava lumevälja.

Kuu lagunev kild oli kesk säravaid tähti ja paistis lapergusena, sest teda näris vähenemistõbi, armutumalt kui raskekujuline pidal. Kuid siiski oli ta suur küllaltki veel valgustamaks, siretamaks ja muutmaks hästipleegit lindena valget lumevaipa ruuduliseks puuvarjen kui malelauda.

Hooti tuisik jooksis, keerutas lund meestele riiete voltesse, näkku ja ninasõormeisse ning mehed olid sunnit puristama hobustena 20-kraadilise külmaga vara talvehommikul metsateel.

Eemal lookles talvetee, mille sõitsid kellade kõlinal kirikulised koju, ja kaugele kostis neidude heledaid huikeid, valusad sekka mahedat aisakella kuminat.

Keegi püüdis mööduda eelmisest ja siis kihuteti tormlevalt: üks laskmaks mitte mööduda järgnevat ja tagumine pääsmaks ette eelkihutajast. See oli kui jaht kullaväljadel, hädaohtlik ja tõsisena võetud.

Mehed jõudsid teele; hingasid kergendetult ja raputelid endid pääsmaks lumekoormast õlult.

Kirikulisin etteat tee oli veel lumen tasan-damata ja seetõttu kiiresti vähenes kaugus kesk kõrgeid, lehituid, erakuina raagusseisvaid haabu asuva taluja meeste vahel. Suured puud torgat püsti kui luuad lumme ja laialipillat taluhooded ümber häärberi paistsid tumedaina eel kauge, selge ja tähist siretava tausta. Vanad puud värahtelid natuke tuulehoo möödudes neist ja seisid siis taas kurbadena, mornena eel luuravi tähti.

Nood kaks meest; üks neist noorem soni-mütsiga, tõstis aeg-ajalt kinnastet käe suule, puhus palavat hingeauru kindasse ja hõõrus siis külmetavaid kõrvu, kuna teine, vanem palu eal-dasa eelmainitust, kergitas tihti oma suurt, pika-karvalist mütsi tuulutamaks oma üleni õhetavat nägu, ja sääلمان õõtsus tema paks keha, libi-sesid jalad saanest libedakshõõrut teel ning ta hingas raskelt ja sügavalt.

Nad vaikisid kui oleksid vandund ealeski mitte rääkida eneste vahel. Kogu tee olid vai-kind, kumbki katsetamata alustada kõnetelu — nad vaid arutelid mõttes.

Vanem hoolega vaatles juhtimaks oma jalgu eelmineva noorema jalajälisse, sest siis oli minna kergem. Noorema keha kõikus kaalu-kangena käimisel ja paistis kui oleks ta longanud paremat jalga, kuid see pole siiski õige, sest parem jalg oli samuti terve kui vasakki.

Lõppeks peatus vanem, ka noorem peatus. Vanem avas palituhõlmad, öeldes sääلمان: „Teeme suitsu!“

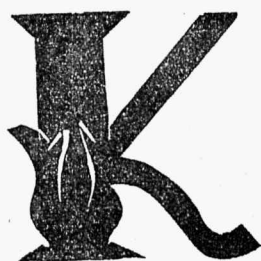
Kobas taskuis, tõi säält esile suure, hõbe-plaadiga kaunistet piibu ja purpurse sammetiga

Kuressaare

sulemees

pajatab:

uressaares olid uulitsad kaetud esimese värskel lumega, kui Kuressaare-Kuivaste omnibus jättis seljataha kodulinna.

Oli ees pikk ja väsitav reis; päälegi tekitas eelseisev võistluskirjand

hulga kahtlasi mõtteid. Läbi monotoonse ning lumehalli Saaremaa veeresid omnibuse rattad, siis Muhu ja lõppeks peatusimegi Kuivastes. Kuna talviti on ühendus Saaremaa ja mandri vahel mitmeti tülikas, siis sedakord oli mul õnn: pääsin üle väina jäälohkujaga, kus oli kaunis mugav. Virtsus pidin ootama rongi üle kolme tunni ja siis läks vaikne sõit Tallinna poole, ikka jaam-jaamalt läbi öö. Vagunirastaste monotoonne kõlksumine ei lasknud tulla und: nii piin-

lesin rammestuses, kuni võtsid mind vastu Tallinna elektrituled ja hommikune vilgas tänavliikumine.

Peatusin võistlejate jaoks korraldatud ühis-korteris Gustav Adolphi gümnaasiumis. See oli õieti huvitavam aeg minu Tallinnas viibimisel. Kodulinna igapäevsusest välja kangutatud, uues miljöös kohtasin ka uusi inimesi, keda tuli võtta ilma eelteadmiste ja -arvamisteta. Koos oli meid peagu igast provintsilinnast, eriti aga Lõuna-Eestist, mulle kõik tundmatud päale ühe, keda olin kohanud Eesti Noorsoo Keskliidu suvipäevil. Kui alguses võib-olla tundus meie vahel veidike võõrastust, siis kodunesime õige pea. Lõppeks olime sõbrad, oli räägitud mitmest õpilaselu puutuvast küsimusest, nii et hiljem lahkudes tundus vahest nii mõnelgi kurb.

Võistluse eelõhtul oli suurimaks probleemiks homse töö teema. Kaaluti iga juhuse võimalik-kust. Üldiselt oldi rahulik; tavalist „eksami-palavikku“, nagu juhtub koolides, polnud mär-

ääristet tubakakoti, millest pakkus ka noore-malle, kuid selle keeldudes suitsetas üksinda ning rahulolu ilme levis tema näole. Siin, osu-tades käega taamal olevat haabega ümbritset talu, küsis: „On see juba sinu kodu? Sää-l eemal!“

Olles saanud jaatava vastuse, elavnes ta ja soovitas hakkata minema kohe, sest tee võivat ummistuda ikka enam ning kirikulised olevat ka kõik läinud juba.

Nende läinud vähe aega, vanem pöördus noorema poole: „Kuidas sa tundsid mind täna? Ma kuulsin sinu kaasõppureilt sinu olnud lahku-nud juba meilt, et sa millalgi enam ei tunne mind, olgu milliseil juhtumeil tahes.“

„Kõik ununeb ja kaob mälust või langeb alateadvusse,“ vastas noorem.

Ja ma lubasin, et ei tunne sind. Aastat paar päale seda juhtumit, mida osutid, olin ikka veel kindel selles, mida lubasin, kuid siis hakka-sid ununema sina ja kõik muu ning täna kirikus, nähes sind äkki enese ees, mul käsi sirgus taht-matult sinu poole ja ma ei saanud veel midagi otsustadagi kui sina surusid juba seda. Sää-l nägin sinu sõbralikku nägu ja kuuldes sinu sosinat: „Sina! Sina siin!“ siis otsustin halvata kõik endised mõtted ja suhelda sinuga kui parima sõbraga, kellega kohtudes harva, ollakse nii veel südamlikumad.“

„Ma arvasin ja pidasin sind kangekaelseks. Õieti sellest ju tuligi sinu väljaheit koolist.“

„Ja — ma võib olla vist olingi isekas, kange-kaelnegi, vist tollal, kuid sellel juhul, mida sina mainid, ma ei toimiks praegugi teisiti, kui tegin

gata. Olid ju koos ka parimad õpilased üle maa, igaüks kindel oma võimetes, — ja mida siis veel karta — ainult oodata, kuidas juhtub, kuidas õnnestub.

Võistluspäeva hommikul võttis igaüks geograafia õpiku ja õigekeelsus-sõnaraamatu, otsis kohvrüst sule ja sullepää ja siis läksime koos kommertsgümnaasiumi poole. Oodates auditooriumis, kohtas pilk ikka uusi abituriente lõpumärgiga rinnal — suurem jagu neist päälinna koolidest.

Valgume saali. Neli rida pinke täitub võistlushimuliste noortega. Jagatakse välja ümbrikud nimisedelite jaoks. Esimesel suletõstel jälgib mind äpardus; nimelt ei ole arvestanud tindipoti täisolu ja kesk ümbrikku mustendab tindiplekk! Lauanaaber arvab, et see tähendab kindlasti edu. Minule teeb see ootamata juhus ainult väikese pahanduse, sest ma pole sugugi erutatud. Üldiselt tundub mugavana ja kodusena. Huvi on pöördud ühte punkti — milline saab teema? Lõppeks ometi! Uks avaneb ja kõigi kodumaa gümnaasiumide esindajad austavad haridusministrit püstitõusmisega. Mõned julgustavad sõnad, viimne hetk, ja haridusministeeriumi koolivalitsuse direktori huultelt kõlab see suur saladus, mille üle on mõeldud mitme kuu jooksul. Tahvlile ilmub: „Eesti majanduselu arenemise suund ja väljavaated.“ — Hingan kergemalt. Teema igatahes pole rabav. Materjal on tuttav, nii et sulg jookseb algusest pääle üsna väledasti, kuigi olen raskesti ja aeglaselt kirjutaja-tüüp.

Teema on teada. Algab pingutus. Viie tunniga peab jõudma meie majanduselu minevikust üle oleviku tulevikuni. Pääleselle tuleb kirjutatu veel puhtandisse ümber kirjutada. Vaatan, ümberringi töötavad suled väledasti, pööratakse geograafia õpiku lehti. Ka minul edeneb... edeneb. Üks poogen jääb napiks, võtan teise käsile. Kui palju närve — turgatab läbi pää — on praegu selles ruumis pinevil! Missugune üleskrvitud vaimne kõrgeping — ajude olümpia miniatuuris!

Tund, kaks, kolm... Ikka on veel midagi öelda enne lõpetamist. Juba asuvad mitmed puhtandi kirjutamisele. Läheneb ka mulle viimne lõige. Pääst läbi välgatavad loetud kirjanditeoreetilised teadmed — lõppsõna peab väljendama midagi uut, sisu kokkuvõttev lõpp on nigelaim. Turgatab pähe riigivanema kunagi peetud kõnest mõte — hüva, aeg on kallid — kirjuta!

Tõusen minagi ja toon paberi puhtandi kirjutamiseks. Algab ümberkirjutamine — mulle raskeim ja vastumeelseim toiming, sest siin on loomispinge langenud, ja see toob paratamatult kaasa lõtvumise terves vaimses koostöös. Siiski pean ruttama. On vaevalt poolteist tundi aega. Sulg ruttab palavikulise kiirusega. Veel on kirjutada kaks lehekülge, üks... Aeg kaob: ime, kuid need uuri osutid täna nii tormavad! Lõppeks ometi! Viimne lause. Olen lõpetanud viis minutit enne üldist lõppu. Pole lootust, et jõuaks lugeda töö tervena läbi. Ka on vaimne väsimus tugevasti märgatav pääle säärast

siis. Ma ju küllalt kinnitin, et olen puhas süüdistusist ja ka tean, kes on asjaomane, kuid keeldusin minema esitamani teda, sest arvasin ta ise tegevat seda. Kuid seda siiski ei tulnud ja ma olin sunnit lahkuma koolist, sest kõik asjaolud sihtisid minu kahjuks.“

„Ei, see siiski tuli. Ta teatas umbes paar nädalat pääle sinu lahkunud sellest. Kuid me ei heitnud teda ometigi välja, sest siis oleksime kaotanud kaks.“

Sind otsisime, kirjutasime kõikjale, kuid leidmata, saamata ühtki elumärki sinust, olime sunnit varjama suurt eksitust ning sina jäid süüdlaseks ja meie teguviis, et hülgasime sind, oli õigutet vähemalt avalikkusegi ees.

Ma siis aastaid otsisin sind, kuid tulemusita ja alles täna õhtul leidsin su juhuslikult.

Kuidas oled eland seni? Aga põlata mind, ei, seda sa ei tee ju? Sa enim lubasid seda?“

„Põlata? Milleks põlata veel nüüd, aastate, mägede taguste asjade pärast. Ja eland kuidas olen? Saaks pikk jutt. Võrdlemisi palju võime vestelda jõuluroogade juures soojas toas?“

Nad ei rääkind enam, vaid astusid aeglemisi, vanema suitsetades piipu.

Nooremalle, kes natuke ärritet möödunud aegade ja olnud asjade mainimisest, meenusid pildid selged, kui elaks praegu nendes:

Oli kevadine aeg. Puud olid ammugi juba lehis, õisi oli kõikjal ja meeleolu hää paljudel.

Nad, koolipoisid, lõbustusid aerutamisega järvel, mängides platsel ja jalutelles orges ja metsis, või mõned vahtisid, istusid õngeridvuga kalastusvete ääres.

Siis ühel päeval juhtus kummalist, ning teda, nooremast meest, kes oli siis veel õppur ühes keskmises klassis, süüdisteti olnud asjus ja heidet välja koolist, ehkki tõrkus võtma omaks esiteld väiteid.

Ta mäletas: istus mõisa päähoone eesl pingil ja vaatles terrassena langevat rinnakut alla orgu kuni järveni. Nägi järve kaldal kaasõppureid: mängisid palli ja kõik temas, iga raku kehas tõmbas sinna. Ta ei länud enam, sest teades, et õpetajate-koosolekul arutetakse tema

pingutust. Loen ainult töö lõpposa, mida olen eriti kiirustades kirjutanud, ja annan ära. Olen õnnelik, et jõudsin puhtandisse ümber kirjutada, kuna mitmel see pooleli jäi.

Talvine karge õhk võttis mind taas vastu. Püüdsin hinnata oma töö õnnestumist. Kuid kohe leidsin selle olevat mõttetu, sest puudusid iga-sugused alused kaasvõistlejate tulemustega võrdlemiseks.

Veel üks päev Tallinnas, mida kasutasime linnaga tutvumiseks ja siis hakkasid provintsi sulemehed ja -naised lahkuma, kuni minagi lõppeks liikusin rongi rappudes läbi öö— tagasi vaikse kodulinna poole.

Kuressaares, kevade 1937.

*

Eluloolisi andmeid. Olen sündinud Saaremaal, Maasi vallas, vanemate viimse lapsena, 25. veebruaril 1918. Samas kasvasin üles, armastades üksildust. Orbusin vara, kaotades ema 6- ja isa 8-aastaselt. Kodutalu pidajaks ja minu kasvatajaks jäi minu ainuke vend. 1926. a. astusin Kavandi algkooli ja pääle 3-aastast õppimist sääl siirdusin Taaliku algkooli, mille lõpetasin 1932. a. Samal sügisel jatkasin õpinguid Saaremaa Ühisgümnaasiumis Kuressaares. Olen innustatud olnud õpilasisetegavusest, võttes osa kooli kirjandusringi tööst, kus olen praegugi juhatajaks ja käsikirjalise ajakirja „Kume Rivi“ toimetusliige.

lahkumisküsimust, ta oli siiski vähe rusut, ehkki ei tahtnud seda eneselle tunnistada.

Õhtune loojenev päike paistis tumedate alleestike kaudu ja värvis tuhandete varjunditega järve, tiikide ja purskaevude vee.

Õitsvaist lillist tema jalge all ees lamavale laiemalle terrassile, oli ehitet suurelt kui hiigla pootstaavega kuulutusel ajalehe esimesel küljel, mõisa nimi, mis hulgaliste värviliste õisiga oli kui kirju, looklev siug, kesk hästi pügat rohelist ümbrust.

Ta laskus alla terrasside viisi ja jättis enesest kõrgemale, enese taha tiike fontäänega ja roheliste vaipadega. Tiikidest langes vesi vulinaga allapoole kuni järve.

Ta läks kaudu põetud põõsaiga ääristet jalgrada, liiva krudisedes saabaste all.

Ühel järsul käänangul kohtus meesõpetajaga, kellega tal oli parim läbisaam ja kes oli tema suurim kaitsja. Õpetaja ruttas koosolekulle. Küsis:

„Miks te ei lähe teiste seltsi. Ärge norutage!“ ütles ja läks, heleda suviülrikonna vilgates põõsaste vahelt.

Ta jõudis alla ja vaatas ülesse fontäänide rida ja nende purskuvat vett. Ta nägi päähoone saaliaknais loojeneva päikese puna kui purpurist tulelõoma.

„Miks vaikid? Kas mõtlesid midagi?“

Siin teekäänang, peame vist pöörduma ära jõudmaks sinu koju?“ ütles vanem ja raputas nooremat kuuvarukast.

Raputetav jahmahtas ja ümises: „Jah,“ ning nad pöördusid maanteelt taluõue suunduvale lumen ummistet tee.

Sääl nad läksid, kaks meest, endine õpilane ja ta õpetaja.

EESTI NIZZA —

Haapsalu

ähenedes Haapsalule maalt või merelt, hakkab linna panoraa- mist veidi kõrvalseisev raadio- mast kõige enne silma. Raadio- jaam on värske „linna ette- võte“, kuna see kuulub ühes Uuemõisa Skautspataljoni ja kasarmutega Haapsalu admi- nistratiivpiiresse alles tänavu aasta 1. aprillist

alates. Ligemale jõudes hakkab silm eraldama roheliste puisteede vahel üksikuid punasekatuse- lisi maju ja üldisest silutist kõrgemaleküündivat gümnaasiumi tähetorni ja Jaani kirikut.

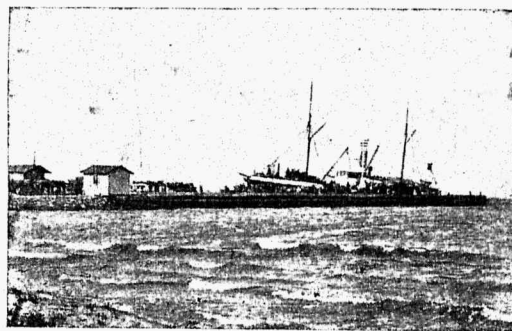
Mere poolt tulijaid tervitab peagu kaldal seisev ja valmiv kindral Laidoneri nimeline sana- toorium, kui valge luik punase nokaga.

Õhku ja päikest — seda hoovab vastu igast Haapsalu tänavast. Statistika näitab, et aasta kohta on Eestis kõige rohkem päikesepaistelisi ilmu just Haapsalus. Sellega on seletatav ka merevee kõrge soojus, iseäranis juuli keskpaigas. Hommikust õhtuni võib siis näha suplejaid, kes ei tüdi paterdamisest leiges vees. Ja lapsed — neid kilkeid ja rõõmuhuikaid, mida pakub vesi! Õigusega on Haapsalut nimetatud laste para- diisiks. Linnavalitsus on püstitanud plaazile mudilastele terve rea mänguesemeid ja kiike,

mida ei jõua väikesed patisaksad unustada isegi talvelgi, pärides linnaonudelt kirjateel, kas ikka tänavu tulevad jälle rongad, krokodillid ja päka- pikud. Olgu öeldud nende särasilmaliste rõõ- muks, et kõik mänguseltsilised on 1. juuniks kohal paraadvormis, oodates lapsi — ja endis- tele viguritele lisaks tuleb veel palju uusi, kau- nimaid.

Haapsalu on haruldaset ilus nelipühi paigu, kui puhkevad sirelid ja kastaniküünlad. Linn on siis ainus lillemeri, kus laulavad linnud ja rõkkab inimeste naer.

„Lõpmatult on lillerikkust, niipalju kui on linnapikkust,“ ütleb luuletaja Ridala ja tal on õigus.

Sadam.

Läänemaa

Arnold Eller.

kirjameest külastamas.

metsamurus — isegi sport pole võõras, mida tõendavad hangest väljaulatuvad hüppetulbad.

Ukse avab Arnoldi keskkoolialine õde ja varsti tuleb ka noorkirjanik ise, silmad hiljuti-
sest ülestõusmisest alles unised.

„Tere hommikut! Segasin vist teie und?“
pärin ettevaatlikult, tundes end süüdlasena.
„Tulite eesti koolinoorsoo paremate peade hul-
gas kolmandaks. Meid huvitab, kuidas see
juhtus.“

A. Elleri nägu lööb laiale naerule.

„Imestan seda isegi. Lootsin paremal juhul
ainult kiituskirja. Aega töö kirjutamiseks tun-
dus olevat vähe — ainult viis tundi, mis sundis
kiirustama. Kui mustand oli valmis, siis paistis,
et see on ainult väike visand. Olnuks veel
palju täiendada ja juurde lisada. Aga näete —
siiski oli õnne...“

„Mis te ise arvate, miks teie ei tulnud esi-
meseks?“

„Eks olnud ju Tallinnas koos kõikide koo-
lide parimad ja nagu teate — meil on häid,

Üleriiklisel abiturientide kirjandite võistlu-
sel Tallinnas, 23. jaauaril s. a. oman-
das III koha Läänemaa Ühisgümnaasiumi
õpilane Arnold Eller. Meie kaastööline külastas
värsket võitjat tema kodus, Haapsalus, Harmoo-
niumi tänaval, kus ta vanemal on maja. Suvel
upub see Paralepa vaigulõhna ja talvel eksle-
vad siin ringi suusatajad, puistades puudelt
rasket lumekoormat otse kaaslasile kraevau-
sisse. Ja siis on nii tore, kui külm lumi lööb
õhetaval ihul sulama ja selg muutub märjaks!

Keset seda looduse ilu, sügavas metsasüles
elab Arnold Eller, elab vaikset boheemilase ja
koolipoisi elu. Talvel õpingud, suvel hullamine

„Mida pakub Haapsalu tänavu?“ on suvitaja
küsimus hooaja eel. Siin võib vastata ainult nii:
kõike mida eelmisel aastail, kuid sellele lisaks
veel mõndagi uut. Nagu seletab põline linnapea
dr. Alver, on linnavalitsuse mureks ka tänavu
panna erilist rõhku linna välimusele, korterite
korraldikkusele, uulitsatolmu vastu võitlemi-
sele jne.

Paralepas on kaevatud suur supelkanal, mille
laius on 16 m. On kohendatud ka randa ja
ehitatud valmis vaikne kallas, mistõttu jalutajail
on võimalus jalutada mööda käärunisi viigisoppe
ümber Haapsalu.

Vaiksele lahele paigutatakse luigid, mis on
kingitud Tallinna ärimehe Kimbergi poolt

Haiged võivad minna mudavanni, tervetele
võimaldatakse aga lõbustusi; viimaseid märksa
rohkemal määral kui möödunud aastal. Kavata-
susel on organiseerida terve rida huviringe,
korraldada kursusi, väljasõite saartele jne.

Osaliselt ehitatakse valmis miniatüürstaadion
lossiaeda, kus avanevad paremad võimalused
sportimiseks kui senini, kuna endine staadion
asus linnast kaugel ja oli seega suvitajaile kätte-
saadamatu.

anderikkaid kirjamehi. Võistluse pinges on tõesti raske kirjutada nii head tööd kui kodus laua taga.“

„Teema oli lähedane kaubanduskooli õppekavale. Miks siiski kõik auhinnad läksid humanitaargümnaasiumeisse?“

„Arvan, et siin oli põhjuseks kaubanduskoolide liig suur võidulootus. Nad olid selles peagu kindlad ja võtsid võistlust üleolevalt. Tulemused on neile väga ebameeldivad. Muidugi ei ole üksi tähtis sisu, vaid ka keel ja kompositsioon. Seda on kaubanduskoolide lõpetajail tsipa vähem. Hindamine sünnib ju punktidesüsteemil: sisu 40 punkti, keel 30 p., stiil 15 p., kompositsioon 10 p. ja töö välimus 5 p. Nii on maksimaalselt võimalik saada 100 punkti.“

„Kas teema oli raske?“

„Kahtlemata! Majanduse arenemise väljavaated olid selged, kuid suund — siin tuli anda fantaasiale vaba lend. Kuid siiski, materjali puudust ei olnud, sest ettevalmistus oli tugev, samuti oli ka juba eelvõistlus koolis läbi tehtud. Muide, mulle isiklikult paistab, et möödunud aastasele ajaloolisele teemale oleksin paremini kirjutanud.“

„Mida kavatsete teha pärast kooli lõpetamist?“

„Kui ainelisi võimalusi on, lähen ülikooli õppima ajalugu ja keeleteadust. Ajalugu on mu armsam ala. Eks siis kulu ka auhinnana saadud 75 kr. Taaralinnas marjaks ära!“

„Olete ka ennemalt kirjanduslikel võistlustel kohale tulnud?“

„Algkooli neljandas klassis Õpetajate Liidu poolt korraldatud karskusvõistlusel olin oma koolis esimeste seas. Rohkem pole võistelnud.“

Kunas saite teada võistluse tagajärjed?“

„Et midagi lahti on, kuulsin koolijuhatajalt, sest kästi pilt kooli tuua. Täielikult lugesin ajalehest.“

„Ja õnnitlejad?“

„Ka neidki oli. Esijoones muidugi kaasõpilased ja õpetajad. Olen õnnelik, et võisin rahuldada koolijuhatajat, eesti keele ja maateaduse õpetajaid. Teiste koolide võistlejail oli ainult võita, mul aga kaotada, sest eelmisel aastal oli Läänemaa Ühisgümnaasium esimesel kohal.“

*

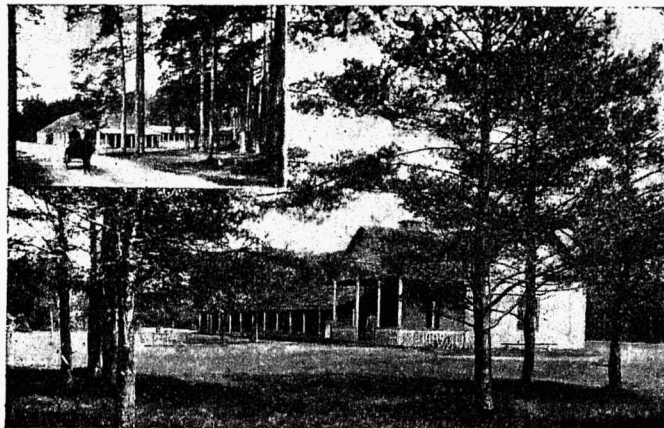
Arnold Eller sündis 4. mail 1919. a. Kärddlas, Hiiumaal, kus ta isa oli politseiametnikuks. Algkoolipõlve alustas Eller mandril Oru algkoolis oma venna juures, siirdus siis tagasi Hiiumaale Vaku algkooli ja õppis ühe aasta linna I algkoolis Haapsalus, kuhu vanemad olid elama asunud. 1932. a. sügisel astus Eller Läänemaa Ühisgümnaasiumi I klassi ja võitis kohe õpetajate poolehoidu kui hoolas ja andekas õpilane. Eriti huvitab Ellerit ajalugu, millisel alal ta on väga palju lugenud ja isegi kirjutanud koolialbumis. Õppides palju, on ta aega leidnud kaasatöötamiseks ka humanitaarringi juhatuses ja juhtinud neli aastat klassiesindajana oma klassi.

Arnold Elleril on kaks venda ja neli õde, kelledest kaks õde-venda on seminari haridusega. Isa on praegu pensionär.

Läänemaa Ühisgümnaasium on Läänemaa hariduse taimelava, kust ennegi on sirgunud hääde võimetega kirjanoori, kellele loodus on kaasa annud peale õpitava veel selle, mida me nimetame talendiks. Tuletagem vaid meelde kirjaneitsit Enda Ennistit, kes 1936. a. abiturientide kirjanditevõistlusel tuli ülekaalukalt esimeseks.

Peamist rõhku pannakse siiski kodumaalastele, kuigi ka välismaalt, peamiselt Rootsist on oodata patisaksu. Sergo ja Ko. Tallinna—Stokholmi vahel ühendustpidav reisijateaurik „Ruhno“ tõi juba mai keskel esimesi pääsukesti.

Ametlikult algab suvitushooaeg 1. juunil. Sellest päevast algavad ka kontserdid prome-

Paralepa.

nadil. Esialgul kuni 12. juunini mängib kohalik orkester, peale nimetatud päeva hakkab aga kontserte andma palgatud suveorkester, mis tänavu on veelgi suurendatud.

Suurimaist võistlusist peetakse siin Eesti ujumisesivõistlused, sest Haapsalu on tuntud hääde ujujate kodulinnana, kus oma ujumiskooli on saanud Egon ja Boris Roolaiud, Leine, Tammitse jt., ja kes veel praegugi kuuluvad Haapsalu S/s. „Läänelasse“.

Nagu eraviisiliselt kuuldu, mõlgutab omi mõtteid Haapsalu poole majandusminister K. Selter. Kui hr. minister ise ei saa tulla, siis saadab siia oma perekonna. Haapsalu mudasse kavatseb oma maise olemise panna kirjanik Juhan Jaik ja Teedeosakonna peakontrolör Ahulu. Veel võib arvatavasti suvel siin näha linnapanga direktor T. Loiku, Politseikooli direktor Metsa, Tallinna-Harju prefekti Reimat, Tallinna telefonivõrgu ülemat Martensi, Turbatööstuse direktor Hangelaidu, majandusministri abi Kellerit ja teisi ametnikke ja eraisikuid, kes tulevad otsima tervist või kosutavat suvepuhkust.

Nägemiseni Haapsalus!

Õppur-

rindelt.

Muhtlused.

Mina, teate, olen pedagoog. Varssi, võib-olla, lähen pensionile. Kes teab? Armastan oma ametit, kuigi vahest vihastan, et olen koolipapi. Kevadel, kui kooliõpilased koolist lahkuvad, muutub elu nii imelikuks, tühjaks ja kurvaks. Pisar, just-kui tikuks vägisi silma. Muidugi salaja. Aga kui sügisel jälle tagasi tulevad, on muret. Muidugi minul. Sellest ma tahtsingi rääkida.

Kool, vaadake, asub turu läheduses. Õnnetuseks. Minule, teate, on igasugused aed- ja puuviljad vihkamisobjektiks. Niipea kui sügis käes, on nendega külvatud üle terve turg ja koolijütsid muudkui laveerivad õunakastide vahel ning kröbistavad magusaid õunu. Selles pole ju iseenesest midagi vihkamisväärset, aga need libedad õunasüdamed, mis vedelevad kõnniteil, teate, löid mind möödunud sügisel kaks korda külili. Esimene kord läks õnnelikult, lendasin peaga vastu puud, teine kord, vaadake. viidi mind haiglasse ja lapiti mu sääreluid.

Aga, see pole veel midagi. Viiskümmend seitse korda uuristasin oma ülesvahtivaist nina-sõormeist õunaseemneid välja, mida süütud „koolijanklid“ rihivad küll koolis tundide ajal, küll hoovis nurga tagant sulle pihta. Kolmkümmend kaks võõrast ploomikivi on rännanud mul rääkimise ajal ammuliolavast suumulgust sisse. Pooled, teate, suutsin välja sülitada — aga pooled on läinud sisikonda. Võib-olla on nad sääl veel praegugi. Mine võta kinni, kes su avatud suud on tarvitanud märklauaks. Seepärast sügiseti tuleb olla väga ettevaatlik, sest mine tea milliste võõrkehadega tuleb tegemist teha su seedimisorganitel. Akki neelad alla mõne kastani-muna või keetmata kartuli, mida mõni hää õpilane läbi koolitõa stratosfääri kogemata pillab su huulte ovaali vahele. Ühel päeval, teate,

jätsin ületunde tegema käputäie poisse, kes akvaariumis elavaile karpkaladele ajasid suhu tubakat, et näha saada, kas suitsukonidega võib kalu õngitseda Pirita jõest.

Ja vaadake, sellise tühja asja pärast pidin kannatama terve järgmise nädala:

Esmaspäeval, teate, poetati mulle istumise alla tomat, millest nõõpnõel läbi pistetud. Teispäeval leidsin ma oma kübarast laiaks pressitud keedetud kartuli ja paar vihmaussi. Kesknädalal puhuti mulle kurku kaheksa türgiuba. Neljapäeval viisin portfellis koju kotitäie ploomikive ja õunasüdameid. Reedel olid mu taskud täis kaalikakoori ja laupäeval, kujutage ette, kui oma kasvandikkudega teatris olin ja etenduse vaheajal jalutusruumis ringi rändasin, poetati mulle sabakuue külge kimp rediseid ning peotäis küüslauku.

Nüüd teate, miks vihkan igasugu aed- ja puuvilju — neid sügisese mure motiive. Ühtlasi manitsen kõiki kooliõpetajaid olema koolipoistega eeloleval sügisel ettevaatlikud.

See, teate, tuleb omale kasuks!

Sulemehed — neiu õppuringkonnast!

Ootame teilt kaastööd, mis haarab õppurelu — ülevaateid, humoreske, novelle, jutustisi.

Saatke kuni 1. augustini s. a.

Eesti noorte traagika Brasiilias

Vaevalt suudab meie kodumaa saada aru, missuguse tuleviku ja traagika rüppe paisati eesti lapsed väljarändamise võimalusega Eestist. Traagika ümbritseb eesti lapsi Brasiilias ja kindlasti ka mujal väljaspool Eestit — kodumaast kaugeil mail.

See traagika on seda suurem, et lapsed ei suuda ise sellest aru saada, et neid ümbritsemas ja haaramas on tehniline surm ja kadu meie kodumaale. Laste vanemad on peagu võimetud siin midagi ette võtma, kuna välisriik oma nõudmistega neelab ja purustab kõik, mis veel kuulub kodumaale. Kõigepealt ununeb keel, siis suhtumine Eestisse kui kodumaasse ja lõpuks kaob üldse teadvus Eestist.

On loogiline, et vanemate väliseestlaste maise teekonna lõppemisega kõdunevad väliseestluse viimsed sambad, sest noored omavaהלiselgi läbikäimisel räägivad võõrast keelt.

Olles Sao Paulo Eesti Seltsi pühapäeva-

kooli juhataja ja kahe hiljuti ellu kutsutud propaganda-osakonna (Eesti tutvustamine välismail ja eestlaste koondamine ühte) juht, avanesid mulle mitmedki kurvastamapanevad nähted. Emakeelt mõistavad lapsed kõige rohkem nii palju, et suudavad vanematega vaid kõige vajalikemat rääkida.

Kui õpetasin laulu „Miks nii kurb on minu süda“, siis sõnad nagu kink, org, oja ja talu olid lastele arusaamatud. Kui selline olukord veel edasi kestab, siis ühes eesti keelega on ka väliseestlus kaduvuse teel. Eestile kadunud on juba nüüdki nii mõnigi laps, neid ja noormees.

Oli noori, kes kuidagi ei saanud aru kirjavahetuse vajadusest eesti lastega Eestis. Paludes ja tihti ka noomides pidin Eesti noorilt saadud kirju üle andma vastuse saamiseks. Rõõmsaks nähteks aga on, et vanemad püüavad kogu jõuga äsja ellu kutsutud välis-eesti laste kirjavahetust kodumaaga toetada. Laste täisvigu kirjad „korrigeeritakse“ isa ehk ema poolt

Gustav Adolphi gümnaasium.

Gustav Adolphi gümnaasium on vanemaid õppeasutusi Tallinnas ja üldse Eestis. Tema nimi kõneleb küllaltki selget keelt ta ajalooliselt kuulsast asutajast. Vanema koolina on ta aga ka ühtlasi suuremaid koole Tallinnas ja tema õpetajas- ning õppurkond väga mitmepalgeline. Rea aastate jooksul on kool oma käe alt välja lasknud rea tänapäeva nimekamaid riigi- ja seltskonnategelasi, kelledest nimetamisväärsemad piiskop H. B. Rahamägi, A. Veiderman, F. Moor, L. Kalmet j. t.

Kes ei tunneks „Kusti-poisse“, noid sinimütsilisi, kes ülemineval õppeaastal saavutasid üleriiklikul kirjanditevõistlusel esimese ja kolmanda koha, läinud aastal samal võistlusel kolmanda koha ja kõnevõistlusel esimese koha. Tänavu on eriti õitsele lõõnud sport ja läinud-sügisestel TKSÜ. spordivõistlustel tulid „Kusti-poisid“ ülekaalukalt võitjaks teiste koolide ees. Kõik see on tingitud endastmõistetavalt poiste suurest püüdlikkusest ja tõsiselt asjasse suhtumisest, kusjuures ei saa märkimata jätta õpetajate heatahtlikku suhtumist noorte üritusisse.

Tubli väljaspool kooli esinemise kõrval ei jäeta aga kängu ka sisemisi asju. Kooli juures töötavad oma spordiring, kultuuriring ja laskur-

enne tublisti. Et vanemad kõigest hingest püüavad emakeele ununemist ära hoida, selleks alljärgnev näide:

Olin ürgmetsas jahil, ratsutades õige kitsast ja vaevalist ürgmetsa rada. Ohk sarnanes kange tee lõhnale. Mets haises ja mädanes omas ürgvanaduses. Tihtigi lipsas mõni metsloom noolena üle tee. Maod aga ei mõelnudki endid liigutada. Et mitte kuuli raisata, lasin hobust neist üle ehk mööda hüpata. Laskudes alla ühe metsaoja ääre, mille vesi punane, nägin kolme naisterahvast minemas üle purde. Möödudes neist, ütlesin viisakalt: „Baa tordi!“ (Tere). Olles neist mõni meeter mööda, kuulsin ühte neist ütlevat: „Saab jälle hingelist näha, kuhu peaks tema ratsutama?“ Õeldu oli puht eesti keeles. Need emakeelsed laused, kuulnud siin põhjatus ürgmetsas, olid mulle kauneimaiks helinaiks. Jalamaid pöörasin oma „Malandra“ ümber ja ratsutasin tagasi.

„Tulin Tallinnast ja olen jahil,“ ütlesin hämmastunud naisile.

„Oh, mu jumal, üks eestlane!“ ütles vanem neist ja hämmastusest pärani silmil vahiti mind.

Hüppasin sadulast, et suruda kaaseestlaste käsi. Eestlaste kohtamine Brasiilia ürgmetsas! Huvitav, eks!

Vanem naisterahvaist, nooremate ema, seletas, et olla lesk ning rändavat oma tütreiga põllutöölisina ja vatikorjajaina ühe peremehe juurest teise juure. Küsisin, et kuidas on see võimalik, et tütreid oskavad veel nii ladusasti emakeelt. Ja siis seletas ema, et ta laskvat tal kodus olevast eestikeelsest piiblist tütreid iga päev endale ette lugeda. Neidude kõnes tundus midagi vana-eestilist.

ring, millistesse noored koondunud oma huvialadele vastavalt. Spordiring töötab tänava eriti intensiivselt, isegi Pärnu Poeglaste gümnaasiumiga peeti jõuluvahetajal käsipallivõistlused ja veel ees seisvatel võistlustel üritatakse kõige paremat. Kultuurringi pole maganud, korraldades talve läbi mitmesuguseid kõne- ja referaatõhtuid, milledest nimetamisväärsim oleks „Hispaania õhtu“ vastavasisuliste kõnede, muusika ja valguspiltidega. Laskeringi tegevust pidurdab peamiselt siselaskeraja puudumine, kuid kuivemate ilmade saabumisega võidakse asuda korrapärasele välislaskmisele. Niipalju „Kusti-poiste“ isetegevusest, üritusist ja elustolust. Täie õigusega laulavad kõik:

Olgu maal, või olgu linnas,
ikka igalpool on hinnas
„Kusti-Aadu“ kool
ja „Kusti-Aadu“ poiss!

Türi õppurüürist.

Üks eesti tarksona lausub, et leplikke elusolendeid mahtuvat palju ühte. Ja nii see nähtavasti ka on. Vaa-

Olles liigutatud, tänasin seda õiget eesti ema tema teenete eest eesti keele alalhoidmisel ja lubasin omalpoolt talle ja lastele kohe mõned eestikeelsed raamatud muretseda, öeldes:

„Armas ema, sinu tütreid on väärt eesti mehe naiseks saama, otsin, ehk leian Sao Paulos mõne tubli eestlase.“

„Ole nii hea, tee seda!“ ütles ema lootusärevuses. Vaatasin tütreid: õhetavate palettega ja allalöödud silmiga seisid nad. Veel käepigistused, mõned heasoovlikud sõnad ja kadusingi „Malandra“ kantuna liaanide ja suurte metskaktuste varju.

Kallid noored! Kuni siia ürgmetsa peavad organiseeritud noorte ja nooreestlaste kirjasaadetised ulatuma! Igale poole peab meie kohusetäitmise vili omi jälgi jätma!

Eesti noored! Ulatage omi südameid ja käsi ja kodumaad kadunuile, kadumisele määratuile ja kadumisel olevaile Eesti noorile Lõuna-Ameerikas! Ei ükski ajaleht ega ajakiri, ei ükski organisatsioon suuda kaudselgi teel nii palju positiivset ära teha kui isiklik kirjavahetus.

Oman senini paarsada kirja Eestist eesti noorilt. Olen nad kõik edasi annud Brasiilia eesti noorile.

Kohustate mind tänule, kui saadate kirju, lisades ligi fotosid kodumaa maastikest. Tänuaga saavad ka vastu võetud loetud raamatud, ajakirjad ja muu kirjavar. Saata palun:

Jüri Viinamägi,
Propaganda osakond
São Paulo
Caixa Postal 3530
Brasil

dakem vaid Türi koole ja õppureid. Üks suur majamüarakas mahutab endasse tervelt neli kooli — algkooli, keskkooli, aianduskeskkooli ja majandusgümnaasiumi.

Sadanded õpilased kõnnivad selles majas teaduse keerulisil, kitsail ja konarlisil teil — ülesseatud sihti saavutada püüdes.

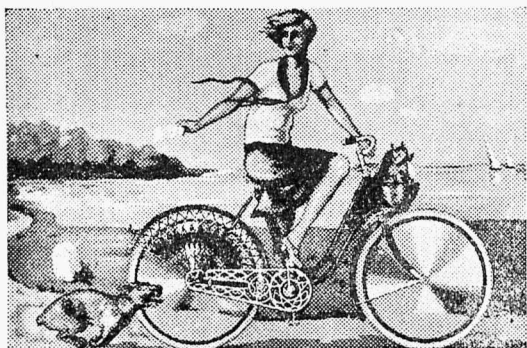
Küll on siin askeldusi, küll on nooruslõomas leegitsevat elu. Ei suuda kool üksinda võtta kogu ülekeevat noorusenergiat — jätkub huvi ja hoogu veel töötamiseks õppurorganisatsiooniski. Mainigem vaid „Türi Majandusgümnaasiumi ja Keskkooli Enesearendajate Rühma“ ja Spordiringi. Esimese esimeheks on E. Püssa ja teiselt R. Toome. „Enesearendajate Rühma“ korraldusel oli koolimajas igal õhtul avatud lugemislaud raamatute, ajakirjade ja ajalehtedega. Talvel oli rühma tugevamatel maletajatel tuleproov Pärnu maletajatega, mis lõppes viigiga 4:4.

Talvisel tegevushooajal korraldati kirjandusvõistlus. Spordiringi korraldusel peeti mõõdunud sügisel koolidevahelised kerjeõustiku võistlused ja talvel suusavõistlused, kus üldvõitjaks tuli V. Toome aianduskeskkooli I klassist.

Skautlikest organisatsioonest töötavad kooli juures noorkotkad-kodutütred ja skaudid-gaidid.

Majandusgümnaasiumi, keskkooli ja aianduskeskkooli direktoriks on loodusteadlane hra J. Vitsut ja abiks prl. Sepp. Ain Aukemäe.

Terves

kehas

terve

vain!

Ülevaade

TKSÜ. 1936/37 hooajast.

Õpilasspordile on meil seni võrdlemisi vähe rõhku pandud ja koolinoored, kes võibolla oleksid suutelised võistleva meie parimate sportlastega, peavad enamasti esinema vaid pealtvaataja osas. Pisut rohkem tähelepanu koolinoorte spordile pöörab Tallinn, kus spordi noorte hulka viimiseks ja viljelemiseks on olemas Tallinna Koolinoorsoo Spordiringide Ühing. Tolle ühingu aktiivse teotsemise tagajärjel peetakse õppeaasta jooksul ära rida võistlusi mitmesugustel aladel.

Lõppeva õppeaasta jooksul peeti rida võistlusi ja tõsiselt asjasse suhtuvad koolinoored esinesid vägagi tublilt. Hooaja esimese võistlusena

korraldati sügisel kergejõustiku võistlused, kus võistlejad vanuse järel olid liigitatud A-, B- ja C-klassidesse. A-klassi tublimatest oleks nimetada Seck'i (G. A-g.), kes jooksis 100 m ja 400 m vastavalt 11,2 ja 53,1, Ahven'at (r. tööstusk.), kelle 1500 m 4.32,6 on koolinoore kohta küllaltki tähelepanuväärne tagajärg; nimetamata ei saa jätta ka väikese kasvulist Härm'i (r. tööstusk.), kes jaapanlasliku visadusega jooksis 3000 m 9.34,8. Peale jooksjate võib nimetada kõrgushüppes Kolguškin'it (G. A-g.) 165 [170], kauguses samuti K. 6.41; teivashüppes Sarapuu'd (Kolledž) 3.56 ja odas Mihkels'it (Tehnikum) 54.25. B-klassis nimetaks jooksjaist: Sallo't (Vesth.), Tamm'e (G. A-g.), Helmre't (Poegl. g.),

R. J. K-i õppuzelust.

Riiklik õppeasutus „Inglise Kolledž“ kui niisugune on eksisteerinud vaid ühe õppeaasta teiste koolide peres. See on ka põhjuseks, miks õppur-isetegevus on alles arenemisejärgus. Siiski suudeti möödunud õppeaastal kutsuda ellu ringe suurearvulise õpilaskonna erialaliste huvide rahuldamiseks.

Õppeaasta algusest alates töötas spordiring, võttes osa pea kõigist T. K. S. Ü. poolt korraldatud võistlustest, saavutades mõnel alal ka päris häid tagajärgi. Juba esimesel aastal suudeti muretseda meeskondadele koolijuhatare majanduslikul toetusel ühtlane ja hästiõnnestunud võistlusdress.

Alates teisest poolaastast töötas ringi esimehena Helmut Arakas gümn. IV klassist. Spordiringi hooldajaiks on kooli võimlemisõpetajad.

Teisel poolaastal kutsuti ellu õpilaste vaimsete huvide rahuldamiseks kultuuriring, missugune aga, kuna kevad ilusate ilmade ja raskete eksamitega tuli peale, pole saanud kaugemale ringi avaõhtu korraldamisest.

Ringi võrdlemisi laiapiiriline põhikiri võimaldab aga tõhusaks koostööks haarata kogu kooli teotahetlisi noori.

Liikmeid oli möödunud õppeaastal 95. Esimehena toimus abiturient Luuk ja abina E. Nõorme IV gümn. klassist.

Hooldajaks oli õpet. Meissaar.

Loik'u (L. vene g.), Reile't (Pr. lüts.) ja Permann'i (G. A.-g.): kauguses: Tomson (Tööstusk.), Reile (Pr. lüts.); kõrguses: Samsonievsky (hüppas palja jalu 170); teivashüppes: Kesküla (Poegl. komm. g.), Jürisson (Kolledž); kuulis: Kuulman (G. A.-g.), Pürge (Vesth. g.); odas: Pürge (Vesth. g.), Saaristu (Vesth. g.); C-klassis esines tublilt paljulubav Kleis (G. A.-g.), evides enamuse esikohti.

Jalgpallis võistlesid tänavu gümnaasiumid ja keskkoolid eraldi. Halbade sügiseste ilmade tõttu jäi gümnaasiumide finaali Vesth. gümna. ja Tööstusk. vahel pidamata, kuna keskkoolide võistlusel saavutas lisaajaga mängides Gustav Adolphi poeglaste keskkool võidu Vestholmi keskkooli üle 2:1.

Huvitavaim ala on endastmõistetavalt käsipall, kus parimate meeskondadena võib nimetada Gustav Adolphi gümnaasiumi (võitis A-kl. välkturniiril meistritiitli nii võrk kui ka korvpallis), Poeglaste gümnaasiumi ja Vestholmi gümnaasiumi — need kolm kooli moodustavad tugeva, üksteisele mängutasemelt lähedalseisva kolmiku. Naiskondadest oleks nimetamisväärsem Tüt. I gümna.

Väheharrastatava alana on tuntud vehklemine, kuid siiski leidub ka siin võistlejaid, kusjuures eriti tublilt esinesid Poegl. komm. gümna. ja Vesth. gümna. Jäähokis võitis Vesth. gümna., lüües omast klass nõrgemaid saksa koole. Kiirusutamises kuulusid A- ja B-klass Tehnikumile, C — G. Ad. gümna.

Üks aktuaalsem ala on veel siseujumine, kus peab nimetama selliseid, meile avalikkudel võistlustel tuntud suursi, nagu Roolaid (Kolledž); Sauer (Poegl. gümna.), Tibar ja Saader (Pr. lüts.). Maadlus oli seni Gustav Adolphi poiste ala, kuid tänavu pakkus ka Tööstuskool kaunis tihedat konkurentsi. Eriti tublilt esines Gustav Adolphi „Palusalu“ (nii välimuselt kui ka võimetelt) Talbak, kes enamuse oma vastastest võitis seljavõiduga. Poksis esines Tööstuskool tugevalt, kusjuures tiivustas Milaano kandidaat Raadik oma kaasõppureid; kuid nimetamata ei saa ka jätta tihedalt kannul püsivat Riiklikku inglise kolledžit.

Riistvõimlemises olid tihedalt vastamisi Gust. Ad. gümna. ja Linna vene g., kusjuures siiski Gustav-adolflased saavutasid üldvõidu, evides rohkem esikohti. Võimlemis-neljakvõistlustel (kõrgus, kõieronimine, kartulijooks ja meditsiinipalli tõuge) esinesid parimatena Karm (Poegl. kom. gümna.), Uehendrik (Gust. Ad. g.),

Kaldre (Gust. Ad.) j. t. Eriti häid tagajärgi näidati aga kergejõustiku sissevõistlustel maneežis, kus B-kl. Allik hüppas kõrgust 1.80 ja Sulg 1.75 (mõl. Poegl. gümna.). Samuti on märkimisväärsed A- ja B-kl. 1000 m ajad, mis olid esimestel alla 3 min., vaatamata äärmiselt võimatule jooksurajale.

Murdmaajooks peeti Pirital hooaja viimase võistlusena ja siin esinesid tublilt Tööstuskooli ja Gustav Adolphi gümna. poisid. Esimesed esinesid kolmikvõidu A-klassis, vastavalt: Härm, Rosenblatt, Ahven; teised B-klassis, vastavalt: Permann, Vartberg, Raamat. Väljaspool võistlust B-klassis kaasa jooksnud Saaristu näitas samuti head vormi.

Murdmaa jooksuga lõppes TKSÜ võistlusperiood, mis käis oma laadilt meistrimärgi alla, kuid maikuu lõpul on ees veel põnevad karikavõistlused, kus võistlejad nii A-, B- kui ka C-klassist võistlevad koos ja kusjuures tublimatele võistlejatele on välja pandud karikad. Igatahes näitab sporditase Tallinna koolides intensiivset tõusu ja nii mitmetelt võib loota edaspidi rekordite purustamist ja isegi medalitele tulekut Tokios... — Pearu —

Võitle ja võida!

Kadund õnne ära kaeba!

Ära kutsu läinud aega
lial tagasi!

Olevikus voolab elu,
Olgu soe, ehk olgu vilu,
Ikka edasi!

Ei saa keegi oma noorust,
Kaotud tervist, möödunud voorust
lial tagasi!

Kõrvalt abi mitte ootes,
Ainult enda peale lootes
Ikka edasi!

Hans Margens.

Cand. rer. merc.

15. III 37.

Herman Maser.

Kui kodu kutsub . . .

Elame ajastul, mille loogiline printsiip on loonud uue koodeksi noortele. Tahan siin mainida eriti just looduslapsi — maanoori, kellede hinge ei mahu enam looduse võlu, kellesed sirg tung linnaelus ja kergetes seiklustes rahulduse leidmiseks. Tihti — vägagi tihti tormatakse ära kodukohtadest maal, jäetakse nukrutsema koduaasad, põllud, metsasalud ja vulisevad ojakessed; hüljatakse isatalu ja sünnipaik. Toimitakse nooruse põikpäisuses — mõtlematult.

Äsja saabus mulle mu sõbralt, kes ka kord kuulus maanoorte perre, kelle kirgi ei suutnud aga vaikne ja vahel veidi üksluinegi maaelu rahuldada, kiri, milles kurdab igatsust maaelu ja sünnipaiga järele, kahetsedes ühtlasi noorpõlve jantlikke seiklusi, mis on aidanud koduseil võõrduda temast, kahetsedes nooruse tulipäisust ja mõtlematuid tegusid, mis ei luba teda enam iial püsivamalt asuda oma sünnipaika.

Maanoored! Teil paljudelgi tärkab mõte — ära maalt, ära sünnikohalt! Linna kirevasse ellu — seiklusisse! Paljud on andunud neile mõtteile, paljud juba teostanudki neid. Kuid ka

paljudegi mõtteis on tekkinud murrang — soov maaelu järele. On's kõigil see võimalik veel? Jah, mõnedel küll, kuid paljudel mitte. Neil pole enam kodu. Nooruse mõtlematused on hävitanud isakodu neile jäädavalt.

Sellepärast, maanoored, matke lõõmav noorustuli oma sünnipaika — maale, rakendage ülekeev energia positiivseile tegudele rahva ja riigi kasuks! Ärge anduge kirgedele, teades, et tihtiigi püüded, leida paremat väljaspool kodukohta, jooksevad karidele, jättes vaid mõtteisse mõlkuma melododia:

„Tahan koju jõuda, võtan reisikepi,

Kuid mu õnnemaa on kadunud pettepiilt.“

Noored, teadke, et meie esivanemad armastasid maad! Nad kandsid endi mõtteis igatsust vaba maa ja kodu järele, töötades kõverdunult sundijate keppide all.

Noored — kanname armastust maa vastu põlvest põlve edasi.

Maal, vabas looduses, isatalus peitub meie unistuste maarjamaa. Siin täituvad me igatsused ja soovid. Siin elame õnnela!

ÜENÜ Sikana-Aluste osakonnal juubeliaasta.

19. aprillil s. a. möödus 10 aastet ÜENÜ Sikana-Aluste osakonna asutamisest. Algaastail peamiseks harrastusalaks oli sport, millele hiljem lisandus põllumajandus.

Häid tagajärgi on saavutatud kergejõustikus. ÜENÜ 25. ringkonnas omab osakond tugevaima sportlaste kaadri. Osakond on möödunud aastane ringkonna meister kergejõustikus.

Käesoleval aastal asutati osakonna juure kirjandus-, koduurimis- ja näiteharud.

Kirjandusharu asus välja andma oma käsiajakirja. Korraldamisel on oma raamatukogu. Kavatsusel on mitmesuguste brošüüride kirjastamine. Tegevuskavas on ka kirjanditevõistluse korraldamine.

Kodu-uurimisharu kogub kõiki Vändra kihelkonda puutuvat materjali, pannes aga erilist rõhku rahvaluulele ja mitmesuguste mälestuste ülestähendamisele. Töö edukuse huvides on loodud usaldumeeste võrk.

Näiteharu Aug. Pipari juhatusel on teinud mõndagi selle ala viljelemisel.

5. jamboree Hollandis.

5. üleilmiline skautide kokkutulek — jamboree, missuguseid peetakse iga nelja aasta järele, toimub käesoleval suvel Hollandis, esinduslikus Bloemendaal-Vogelengangis. See koht on suurlinnade ligiduses — 9-minutilise trammi-sõidu kaugusel Haarlemist, 25-min. Amsterdamist ja 30-min. Haagist.

Laager toimub 31. juulist kuni 9. augustini. Selleks ajaks koguneb kümneid tuhandeid noori

Asutamisel on oma rahvatantsurühm, hõimuring, põllumajandusharu, orkester, tuletõrjeharu jne.

Sportlasile on erilisel vastu tulnud, vabastades kõik tegevusportlased liikmemaksud.

Osakonna tegevuskavas on mitmesuguseid kursusi, võistlusi ja loenguid.

Laeva noorsoo ideaaldest.

Alati sügavtõsiste metsade keskel, pinnal lainelisel ja soisel, elab laeva rahvas — visa tahtes, püsiv pingutus. Ürgjõulise visadusega töötab Laeva noor — Laeva tõusev põlv. Mis haaratud kord kättesse, seda hoitakse visalt edasi. Juhtsõnaks nooril on kõige negatiivse muutmine positiivseks. Nii luuakse kultuurse elujaatavuse miljöö.

Spordihuvilisi noori koondab Laeva K. L. kompanii. Suvel tegeletakse kergejõustikuga, võrkpalliga jne., talvel suusaspordiga. On muretsetud kõik spordiabinõud ja harjutatakse intensiivselt. Peetakse külastusvõistlusi naaberriigiga.

Laeva õrnemisugu on koondunud peamiselt Laeva Maanaiste seltsi. Korraldatakse kursusi, tööõhtuid ja valmistatakse innuga perenaise vastutusrikkaks kutse vastu. Rahalist tuge hangitakse loteriide ja „sõõgipidude“, mis laialdast poolehoidu võitnud, korraldamisega. Energilisema eestvõitlejana mainigem siin pr. Am. Mahnke't.

Lavakunsti ja laulu-muusikat arendab Laeva Laulu- ja Muusika Selts.

Praegu on ellukutsumisel Laeva Põllumeeste Seltsi juures maanoorte ring, mitmesuguste osakondadega, kus kõik noored võiksid endi vaba energia kasulikule tööle rakendada.

kõigist ilmajagudest Hollandisse, et veeta ühiseid kauneid laagripäevi, et elada vendluses ja sõpruses suures telkide-linnas.

Eelolev laager on kuulutatud skautide isa lord Baden-Povelli 80-a. sünnipäeva laagriks. Skautide isa tahab kindlasti viibida kogu aeg suurlaagris, kui seda lubab tervis.

Kõikjal üle maailma teevad skaudid pidevaid ettevalmistusi laagrisse sõiduks. Nii näiteks sõidavad hõimud ungerlased koos austerlastega erirongis.

Tahetakse koonduda lipukirja all: „Isiksuses peitub ühiskonna jõud — noorsugu moodustab terviku kuldsele tulevikule!“ Ringi juhtideks oleksid Ed. Vau ja H. Maser.

Vastse-Antsla ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ uorteringi tegevusest.

Vastse-Antsla noortering kutsuti ellu tarmukamate tegelaste — R. Melts'i, E. Saarmann'i, E. Lutti, H. Zirel'i ja prl. L. Saland'u poolt 15. veebr. 1935. a.

Asutamisest kuni käesoleva momendini on peetud hulgana huvitavaid referaate huviosaliste arvukal osavõtul.

Ringi juures töötavad: kirjanduse-, male-, raadio-, foto-, kodukaunistamise- ja võimlemisharud. Kõik harud töötavad innukalt ja tagajärjekalt vastavate teadmistega juhtide juhatusel.

Kirjandusharu on välja andmas noorteajakirja „Aotäht“. Ajakirja toimetusse kuuluvad A. Neeve, E. Siller, E. Saarmann, E. Lutti ja prl. Puusepp.

Kodukaunistamisharu on kaunistanud seltsi- ja koolimaja ümbrust, istutades hekki 500 m pikkuselt.

Lüües kaasa noorteringis, sammuvad kohalikud noored vabahariduslikul alal tõusuteel. V. U.

Maanoored!

Alates järgmisest numbrist peegelduvad „Noorusleek'i“ veergudel kõige ilmekamalt maanoorte ellu puutuvad küsimused. Saatke kaastööd!

Ka Eesti sini-must-valge trikoloor saab leh-
vima maailma lippude seas, kuna ka siit sõidab
laagrisse umbes kümmekond skautjuhti.

„Noorusleek“i sügisalbumist loete suurlaag-
rist osavõtjate kirju laagri elust ja tööst.

Skautlus Tapal

5 aastane.

Hiljuti möödus 5 aastat skautrühma asuta-
misest Tapale. Raske oli algus, kuna koolidest
ei suhtunud hästi skautlusele, algkoolist isegi
keelati skautrühma astuda. Siiski töötati hoo
ja innuga. Hästi mäletatakse Tapal veel neid
esimesi skaute — pikki ja sirgeid, nende head
esinemist paraadidel ja nende poolt korraldatud
tujuküllaseid skautliku eeskavaga pidusid.

Nüüd on aga muutunud ajad. Ehkki kooli-
dest on vaba pääs skautide ridadesse ja selts-
konnategelased suhtuvad kõigisse algatusisse
heatahtlikult, pole loiid juhid siiski suutnud pea
midagi algatada ega korda saata.

Teist aastat töötab Tapal skautmaleva.

Hiljuti lahkus tervislikel põhjusil maleva-
vanema kohalt energiline hra Jakone.

„Noorusleek“i

skautosas sõeluvad skaudid ise endi tegevusprob-
leeme, kirjutavad ise matkavesteid ja laagrimäles-
tusi.

SKAUTRÜHMAD — tellige „Noorusleek“i.

Noorkotklus.

Noorkotklus Laevas.

Laeva noorkotkaste organisatsioon kehastab
endas kohapealset suurimat noorte skautlikku
koondist. Alati on olnud siin loosungiks: „Mees
meeste ridadesse!“

Üksmeel ja armastus töö vastu on valitse-
mas selles organisatsioonis. Töökavad, töötatud
välja kotka poolt, on süstemaatilised ja entsüklo-
peedilisel alusel. Neis kavus on mitmekesisista-
tud noorkotkalik töö tervikuna.

Tähtsamaid tähtpäevi pühitsetakse väarika
pidulikkusega. Kaitseliitu abistatakse jõudu-
mööda — ollakse kaitseliitlasile „paremaks
käeks“.

Eriti näitab noorte huvi mitmesuguste alade
vastu sooritatud erialade suur arv.

Vanakotkaks on Ed. Vau ja kotkaks
H. Maser.

Täiuslikum päeva- ja kunstvalgustuse ateljee

Aug. Georg Kinos

Kuninga 2. Tel. 458-84.

„Eesti skaut“ -

parim noorteajakiri.

Eesti vanem noorsooajakiri ja vanemaid aja-
kirju üldse — „Eesti skaut“, ilmudes tänavu
16. aastat, on viimase ilmumisaasta jooksul muu-
tunud suurel määral paremaks nii sisult kui ka
välimusest.

Endine pisike formaat on muudetud palju
suuremaks, maitsekad kaaned on pandud ümber.
Sisu on muudetud mitmekesisemaks ja kõiki
noori köitvaks.

Lühilükked.

Võru skaudid kaotasid malevajuhi B. Tamme, kes
asus, leidnud pealinnas paremaid elamisvõimalusi, sinna.

*

Eesti skautide malevasse kuulub hiljuti korraldatud
loendusel saadud andmeil 211 üksust 3872 õpilase ja
1385 mitteõpilasega. Seega on praegu 73,7% õpilasi ja
26,3% mitteõpilasi.

Suurimaks malevaks on Tallinna skautmaleva 883
liikmega ja väiksemaks Petseri 83 liikmega.

Kõigest,

mis uut ja huvitavat noorkotkaste
peres, toob kirjutisi „Noorusleek“.

Aluste noorkotkaist.

Noorkotkaste Aluste rühm asutati 1933. a.
novembris Pärnumaa maleva instr. mag. A. Ohaka
poolt. Aasta hiljem oli rühm juba parim maa-
konnas. Ikka intensiivsemaks muutudes saavu-
tas edukas töö haripunkti 1935. a., mil korral-
dati laager.

Möödunud aastal korraldati kirjanditevõist-
lus. Rühmal on oma raamatukogu ja ilmub
käiajakiri „Aluste Rühm“.

Rühma staapi kuuluvad: vanakotkas T. Erm,
kotkas E. Tammsoo, abikotkas U. Tiisma, lippur
O. Altan ja signalist Elm. Jürss. — E. T. —

C. Petenberg

Asut. 1849. a.

Veinikauplus-Börsikelder

Tallinn, Pikk 17

Telefon 434-85

Soovitab kõrges väärtuses

*veine,
konjakeid,*

likööre,

šampanjareid jne.

Eriti Ungari Tokajer ja Esemegubor (Ungari magus)